KÖLKED KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI 2022. 2. SZÁMÚ MÓDOSÍTÁSA
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

6-KÉ/2022

Productus
Környezetvédelmi, Műszaki Tanácsadói Szolgáltató Betéti Társaság

2022. NOVEMBER

KÖLKED KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI 2022. 2. SZÁMÚ MÓDOSÍTÁSA
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

SZAKÉRTŐ:

Lovasi Katalin
SZKV-vf/02-0675, SZKV-hu/02-0675
SZVV-3.1-02-0675

6-KÉ/2022

2022. NOVEMBER

KÖLKED KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI 2022. 2. SZÁMÚ MÓDOSÍTÁSA
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata

1.1. Előzmények

Kölked Község településrendezési eszközeinek 2022. évi 2. számú módosítása **egy módosítási indítványt** tartalmaz.
Jelen módosítás lakossági igény alapján felmerült, több évtizedes meglévő állapot szabályozása, rendezése kapcsán vált szükségessé.
A módosítás során Duna holtága mentén, nagyvízi mederrel és természetvédelemmel érintett területen álló horgászházakra vonatkozó, szabályozási környezet kidolgozása történik.
A terület rendezésének célja a meglévő használható állapotú, környezet- és természetvédelmi, erdészeti és vízügyi érdekeket nem sértő és akadályozó épületek megtartása, és használatuk, szükség szerinti felújításuk biztosítása, úgy, hogy az érintett használat feltételei az egyes szakági elvárásoknak megfelelően rögzítésre kerüljenek. Nem cél a területen új épületek építése, meglévő épületek bővítése.
A módosítás során a településszerkezeti terv, a külterület szabályozási terv és a helyi építési szabályzat is változik.
A módosítást önkormányzat az általános eljárás szabályai szerint kívánja lefolytatni.

Kölked Község Önkormányzata megbízta az 5T Építészeti és Városfejlesztési Kft-t településfejlesztési döntésében meghatározott tervezési munka elvégzésével.
A tervdokumentáció a generáltervezéssel megbízott tervező cégnél Dr. Kovács Péter településrendező tervező (TT-02-0656) irányításával készül.
A módosítási dokumentáció kidolgozása előtt, az érintett államigazgatási szervek elvárásainak megismerése céljából Önkormányzat előzetes egyeztetést hívott össze.

KÖLKED KÖZSÉG településrendezési eszközei 2022. évi 2. számú módosításához szükséges egyeztetési dokumentációt a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiával és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezés sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 2012. évi Kormányrendelet) szerint.

Az épített környezet alakításáról szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet és a többször módosított, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerint „a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv” esetén minden esetben környezeti vizsgálat készítése szükséges.

A települések egyes részeinek településszerkezeti és szabályozási tervei kidolgozásakor, módosításakor a környezetre gyakorolt jelentős hatás(-ok) figyelembevételével dönt a döntéshozó, illetve a környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatóság a környezeti értékelés elvégzésének szükségességéről.
Tekintettel, arra, hogy az előzetes vizsgálat szerint jelentős környezetterhelő hatás változása nem prognosztizálható az indítvány alapján, így – a fejlesztésekre fókuszáló - célirányos környezeti értékelés elkészítése mellett döntöttek a kedvezményezők és a döntéshozó Önkormányzat.
A környezeti értékelés elkészítése a tervezési folyamat szerves részét képezi.

1.2. A környezetalakítási, környezetvédelmi munkarész módszertana

Az általános követelmények figyelembevételével a tervezési feladat sajátosságait szem előtt tartva a vizsgálat általános szempontjait a következők szerint rögzíthető.

- A helyzetfeltárás keretében történik a környezeti alapállapot és a jellemző környezetterhelések vizsgálata a hatályos előírások, követelmények tükrében. A vizsgálatok során megállapításra kerül a településrendezés eszközeivel való elvárt intézkedések köre és egyéb környezetvédelmet érintő javaslatok.
- A tervezési folyamat követi a 2012. évi Kormányrendelet szerinti helyzetelemzés és a helyzetértékelés az 1997. évi LXXVIII. törvényben meghatározott településrendezési tervezési folyamatot, nevezetesen az önkormányzat által határozatban elfogadott településfejlesztési koncepció alapján a szerkezeti terv módosítása előkészítését, majd a tovább tervezés során a szabályozási terv és a helyi építési szabályzat kimunkálását.
  A településrendezési terveket államigazgatási eljárásban történő egyeztetés és a lakosság, valamint civil szervezetek tájékoztatása, bevonása után a képviselőtestület önkormányzati rendeletben hirdeti ki.
- A környezeti értékelés során az államigazgatási szervek, az érintett lakosság, és a civil szervezetek módosíthatják, javíthatják a terv minőségét, melyet a szakági tervezők integrálnak az egyes dokumentumokba. Ezért szükséges az államigazgatási szervek érdemi véleményének a megismerése is.
- Az egyeztetési folyamatban esetleg bekövetkező véleményeltéréseket egyeztető tárgyalás keretében – kompromisszumra törekedve – kell tisztázni. A tervet készíttető önkormányzat, illetve a tervező az eltérő vélemények fenntartása esetén indokolni köteles döntését.
- A környezeti értékelés készítésénél az önkormányzat meglévő és környezetvédelmet érintő, terület-felhasználásra hatással bíró tervei, statisztikai és környezetterheléssel összefüggő adatok, helyszíni ellenőrző vizsgálatok tapasztalatai, az államigazgatási szervek és közüzemi szervek adatszolgáltatásai, véleményei vehetők figyelembe.
- A tervkészítésre, rendelkezésre álló időszak nem teszi lehetővé kutatások, ciklusok monitorizálását, így ezek bizonytalanságával készíthetők el a településrendezési eszközök.

1.3. A környezetvédelmi környezetalakítási munkarész tematikája

A településrendezési terv készítői a jogszabályi követelményeknek, a megfelelő megrendelői akarattal egyezően készítették el a környezetalakítási és környezetvédelmi munkarészt, a terv dokumentálásakor, szerkesztésekor figyelembe vették a környezeti értékelés általános követelményeit.

A környezeti értékelés általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. sz. melléklete tartalmazza, amely a 2012. évi Kormányrendelet 2. sz. melléklete figyelembevételével alkalmazható a településrendezési eszközök kidolgozása során.

A településszerkezeti és szabályozási tervek, valamint a helyi építési szabályok készítésével szemben támasztott követelmények figyelembevételével, a fent rögzített általános módszertan alapján a környezeti értékelés részletes tematikája a következők szerint rögzíthető.

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata
   Előzmények, módszertan, tematika tartalma, a településrendezési tervek más részeihez való kapcsolódása, a kidolgozás egyéb szempontjai.
2. A településrendezési tervek célja és tartalma
   A településfejlesztési elképzelések és tervek rövid ismertetése, a településrendezési terv összefüggése más tervekkel, programokkal.
3. A környezeti hatások értékelése, helyzetfeltárás, helyzetelemzés
   3.1. A rendezési tervek készítése során figyelembe vett tervek és programok
   3.2. A környezeti állapot értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett meglévő környezethasználatok követelményei.
4. A településrendezési tervek alkalmazása esetén várható környezetet érő hatások
   4.1. A településrendezési terv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel
   4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése, helyzetértékelés és alátámasztó javaslat
5. Javaslat a településrendezési tervekhez kapcsolódó önkormányzati intézkedésekre, monitorizálásra
6. Összefoglalás

1.4. A környezeti vizsgálat településrendezési tervek más részeihez való kapcsolódása

A vizsgálaton alapuló környezeti értékelés mind a települési szerkezeti tervet, mind a szabályozási tervet megalapozó, elhagyhatatlan tervrészlete és kiemelt szerepkörű a környezetkímélő építések helyi rendjének, szabályozásainak kialakításában.

Településszerkezeti terv az a településrendezési terv, amely meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését.

Az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzatnak az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket helyi építési szabályzatban kell megállapítania.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a környezeti értékelés a településrendezési eszközök megalapozója, az eredmények szervesen beépülnek és meghatározói a településrendezési terveknek, illetve a helyi építési szabályzatoknak.

1.5. A kidolgozás egyéb szempontjai

A környezeti értékelés készítésekor, a környezetalakítási munkarész kidolgozásakor feltétlen figyelembe kell venni a tervek érvényességének idő korlátait is, valamint a magasabb szintű tervek (országos, megyei) hatályos követelményrendszerét.

A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tízévenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról vagy új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A megváltozott országos és megyei területrendezési tervek is indukálják a felülvizsgálat elvégzését.
A helyi építési szabályzatnak és a szabályozási tervnek a jóváhagyott településszerkezeti tervvel összhangban kell lennie, eltérés szükségessége esetén a településszerkezeti tervet előzetesen módosítani kell.

A követelményeknek megfelelően tehát a környezeti értékelést is tízéves időintervallumra szükséges meghatározni, melynek jelenleg hat év felett a környezetvédelmi tervi ellátottságok hiányában gyengeségek várhatók.
Különös figyelmet érdemel a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló (MATrT) figyelembevétele.
Az MATrT-hez készített stratégiai környezeti értékelés a község és térsége infrastruktúra hálózat tervei kialakítását meghatározta, így ezekhez kell alkalmazkodni a településrendezési eszközök készítése során.

2. A településrendezési tervek célja és tartalma

2.1. A településfejlesztési célok, elképzelések

A terület- és településrendezési tervezés célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új terület-felhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés, pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Kölked Község településrendezési eszközei módosítása a környezetalakítási és környezetvédelmi vizsgálatának a fő célja – a tervezési folyamat szerves részeként – az elgondolások és a tervjavaslatok alternatívái környezeti hatásainak módszeres elemzése annak érdekében, hogy a rendezési terv és így a területek fejlesztése környezetbarát legyen.

A terv készítése során így figyelembevételre került, hogy a településen megvalósítható létesítmények és azok funkciói, valamint az infrastruktúra kialakítása, a fejlesztések révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, hulladékkeletkezés) elleni védelemmel. kell megvalósítani

2.2. A település közigazgatási területén kialakult, illetve tervezett terület-felhasználásának ismertetése

Kölked község külterületén, a Külső Béda, dunai holtág partján, az árvízvédelmi töltésen belül meglévő, több évtizede létesült horgászházak állnak. A terület nagyvízi mederrel érintett, természetvédelmi szempontból a Duna-Dráva Nemzeti Park területe, Natura 2000 terület, Ramsari terület, bioszféra rezervátum, érinti az ökológiai hálózat, és tájképvédelmi terület. A terület állami tulajdon, nyilvántartott erdőterület, a Duna-Dráva Nemzeti Park kezelésében. A területen, a vízügyi létesítmények közelében évtizedekkel ezelőtt horgászházak létesültek. A meglévő épületek felújíthatóságának vizsgálata felvetette azt a problémát, hogy ezek a magántulajdonban álló épületek nem szerepelnek az ingatlan-nyilvántartási alaptérképeken, a hatályos településrendezési eszközök pedig nem rendezik a terület használatának szabályait, a meglévő épületek fennmaradásának, felújításának lehetőségeit. Ebből fakadóan a mai használat bizonytalan, egyes esetekben problémákat vet fel. A helyzet egyértelmű rendezésére, a terület és az épületek használatának, építészeti megjelenése, a vízügyi és természetvédelmi elvárások rögzítésére indította el Önkormányzat a településrendezési eszközök módosítását.

A módosítás célja

Jelen módosítási eljárás a településfejlesztési döntés értelmében az alábbi módosítási igény szerinti elemet tartalmazza.

- **Kölked, Külső-Bédai holtág partján álló lábasházak szabályozási környezetének rendezése**

A településrendezési terv, rajzi részeit is érintő módosítás helyszíne a község külterületén helyezkedik el.

Ezen módosítás egy helyszínt érint, melyhez kapcsolódóan a módosítás szempontjából lehatárolt legkisebb területegység az alábbi:

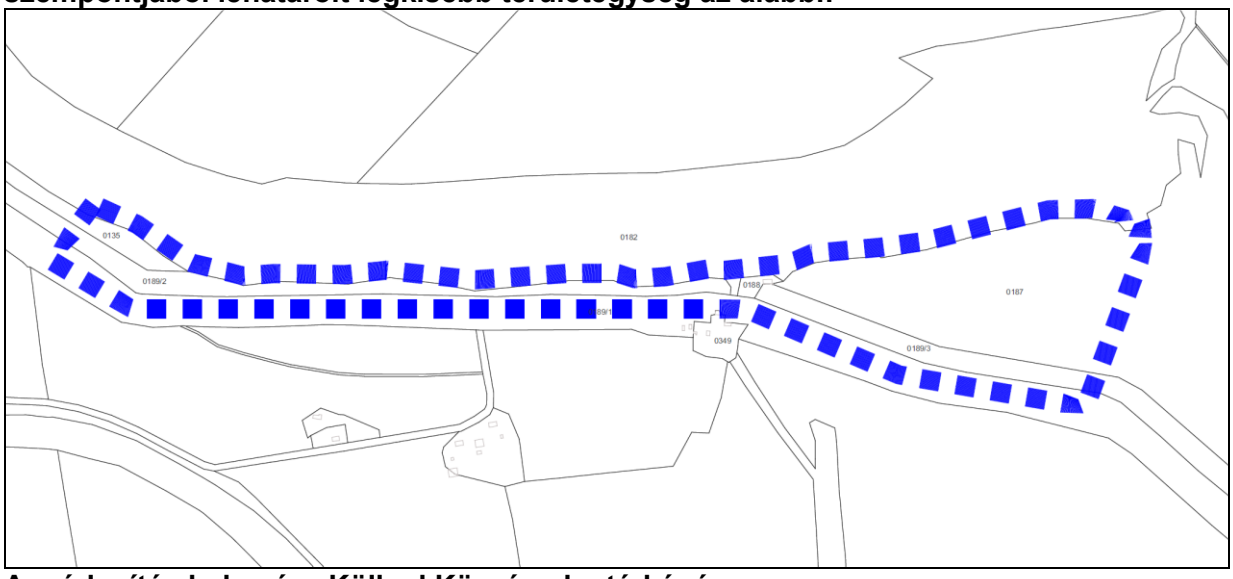

A módosítás helyszíne Kölked Község alaptérképén

TERÜLET BEMUTATÁSA

Településrendezési tervezésnél különösen fontos a tervezési helyszín pontos ismerete. Számos körülmény csak a helyszínen érzékelhető.

Ennek megfelelően a módosítással érintett helyszíneknél részletes helyszíni vizsgálatokat, sőt jelen esetben geodéziai felméréseket is végeztünk.

2.3. A településrendezési terv összefüggése más tervekkel, programokkal

A település fejlődése, „működése" is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit.
A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladék-elhelyezés, a település közlekedési struktúrája, a létesítmények parkolási lehetőségei közvetlenül befolyásolják a település és környéke környezeti minőségét.

Az Országos Területrendezési Terv és a Baranya Megyei Területrendezési Terv igen kedvező helyzetbe hozta a települést.

A településkörnyék a helyi adottságoktól függően többé-kevésbé sajátos konfliktusterület, amelynek fejlesztése, rendezése az országos közúthálózat-fejlesztéssel és a település érdekeivel összhangban, együttesen történhet.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaság-védelem, táj- és természetvédelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékok) elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem, valamint a település működésének, működtetésének összehangolt tevékenysége túlmutat a helyi építési szabályzat elkészítésének keretein.

A környezet védelmét is szolgáló fejlesztési program különösen nagy súllyal jelentkezhet a település életében és az önkormányzatok feladatainak ellátásában.

Az építésügyi igazgatás feltételeinek biztosítása, a településüzemeltetés, a vállalkozási tevékenység támogatása, a költségvetés nehézségeiből adódó konfliktusok kezelése és az életkörülmények javítását szolgáló intézkedések, valamint a nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint kell a környezetvédelmi programot kidolgozni.

A hivatkozott törvény alapján a települési környezetvédelmi programot a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, a rendezési tervekkel összhangban kell kialakítani, melyben természetesen szerepelnek az építésügyi igazgatásra vonatkozó intézkedések és az üzemeltetéssel kapcsolatos projektek is.

A környezetvédelmi jogszabályok jelentős módosulása, a feladat- és hatáskörök változása miatt célszerű a program folyamatos aktualizálása, mely szerint időszakonként, de legalább kétévente felül kell vizsgálni és a végrehajthatóság érdekében módosítást kell alkalmazni.

3. A környezeti hatások értékelése

3.1. A rendezési tervek készítése során figyelembe vett tervek és programok

A rendezési tervek készítése során elsősorban a következő tervek és programok lettek figyelembe véve.
A tervezés jelen fázisában az alábbi területi, illetve települési tervek vannak hatályban:

- a kiemelt térségekre és a megyei tervekre vonatkozó térségi szabályok jogszabályi környezete, illetve elkészültek az új megyei területrendezési tervek. Jelen módosítás során az új jogszabályoknak, azaz a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény országos előírásai (továbbiakban: **MATrT)**
- az alkalmazását kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendeletnek (továbbiakban: **MvM rendelet**)
- a 4/2020. (IV. 22.) számú rendelettel elfogadott Baranya Megye Területrendezési tervének (továbbiakban: **BMTrT**)

- Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Országos Hulladékgazdálkodási Terv

3.2. A környezeti állapot értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett környezethasználatok

A hatályos jogszabályok követelményei szerint a környezetvédelmi szempontokat a területrendezés során érvényre kell juttatni.

A területfejlesztés, területrendezés környezetvédelemmel kapcsolatos igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:
- a meglévő települési környezet jelenlegi állapotának értékelés, a jellemző környezetterhelések elemzése,
- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismertetése.

3.2.1. A talaj- és a vizek védelme

Mohács 2022. évi 2. számú módosításában szereplő terület a MATrT-ben meghatározott országos és kiemelt térségi övezetek közül vízminőség-védelmi és a nagyvízi meder övezeteit érinti. Továbbá érinti a az erdők és a erdőtelepítésre javasolt terület övezeteit.
Nem érinti a kiváló termőhelyi adottságú szántók és a jó termőhelyi adottságú szántók övezeteit.
Az MATrT-ben meghatározott és a BMTrT-ben lehatárolt megyei övezetek és a BMTrT által egyedileg meghatározott megyei övezetek közül nem érinti az ásványi nyersanyagvagyon, rendszeresen belvízjárta terület és földtani veszélyforrás terület övezeteket.
A hatályos településszerkezeti terv a módosítással érintett területet erdőterületbe, véderdőbe sorolja. A tervezési alaptérkép az épületeket nem tartalmazza. A módosítási területtől északra a Külső-Béda vízfolyást a terv vízgazdálkodási területbe sorolja, folyóvizek, holtágak, csatornák, árkok területébe. A módosítási területtől dél, délkeleti irányban beépített területeket különleges beépítésre szánt területbe sorolja. Jelöli a szivattyútelepet.
A szerkezeti terv nyomvonalként ábrázolja a töltésen futó kerékpárutat, és a terület tényleges megközelítését szolgáló utat (vastag fekete vonal).

Hatályos szerkezeti terv

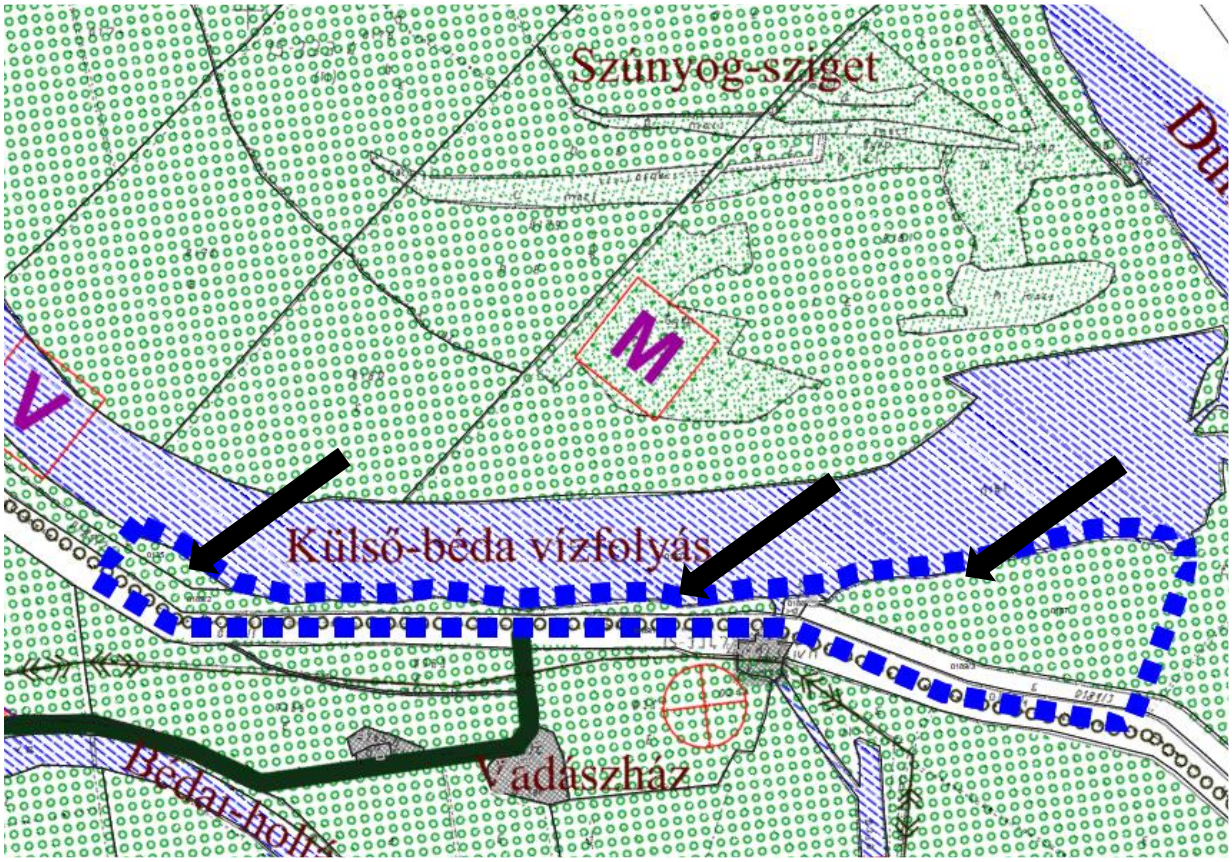

TERVEZETT TERÜLETFELHASZNÁLÁSOK

II. TERÜLETFELHASZNÁLÁSI MÓDOK

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

- FL — Tervezett falusias lakóterület
- Gk — Kereskedelmi, szolgáltató terület tervezett
- Gi — Tervezett ipari, gazdasági terület

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

- E — Tervezett erdőterület
- M — Tervezett rét, legelő, gyep terület

Közművek

- Szv — Tervezett szennyvíz
- SZ — Szennyvízátemelő

MEGLÉVŐ TERÜLETFELHASZNÁLÁSOK

I. ÁLTALÁNOS JELEK

- Közigazfgatási területhatár
- Beápítésre szánt és nemszánt terület határa
- Meglévő belterületi határ

II. TERÜLETFELHASZNÁLÁSI MÓDOK

- FL — Meglévő falusias lakóterület
- Gk — Kereskedelmi, szolgáltató terület meglévő
- Gi — Ipari, gazdasági terület
- K — Különleges terület
- Sportterület és szabadtéri terület
- Temető

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

- Kp — Zöldterület, közpark
- E — Erdőterület, véderdő

Általános mezőgazdasági területek

- M — Szántó
- M — Rét, legelő, gyep terület
- M — Mocsár, nád terület

Vízgazdálkodási területek

- VT — Folyóvizek, holtágak, csatornák, árkok
- VT — Árvízvédelmi töltés

Utak

- Országos főút
- Települési gyűjtőút
- Lakóút
- Kerékpár út
- Gyalógút

Közművek

- Villamos ellátó hálózat
- V — Vízvezeték
- Gkn — Középnyomású gázvezeték
- V — Víznyomásfokozó
- Trafó
- Igazgatási intézmény
- Oktatási intézmény
- Művelődési intézmény
- Egyházi intézmény
- Egészségügyi intézmény
- Szennyvízvédelmi szivattyútelep
- ÖNNP — Ökológiai terület, Natura 2000, Nemzeti Park határa
- T — Természeti terület határa
- R — Régészeti terület határa
- RV — Védett régészeti terület határa
- REK — Rekultiválandó terület határa

Kölked település Magyarország déli részén, a Duna jobb partján, Mohácstól délre, megközelítőleg 5 km-re található. A település közigazgatási területe összesen 6194 ha.
A település a Duna magyarországi szakasza déli része mentén, a Dél-Dunántúli régió és Baranya megye délkeleti részén helyezkedik el. Közigazgatási területének legnagyobb része a Duna bal partján található. Az 1442 fkm és a déli országhatár között a Duna folyam és annak közvetlen bal part menti területei szintén Kölked közigazgatási területéhez tartoznak.
Földrajzilag az Alföldhöz tartozik, de már a Dunántúlon azon belül a Duna menti síkság megnevezésű középtájon és a Mohácsi teraszos sík kistájon helyezkedik el. Délről az országhatár, keletről a Mohácsi-sziget, nyugatról nagyrészt a Nyárád–Harkányi-sík míg az északi részen a Dél-Baranyai-dombság határolja.
A tájegység síkságnak tekinthető, a Balti-tenger középvízszintjéről levezetett alapsík felett jellemzően 85-122 méter magasan.
Magyarország éghajlati körzetfelosztása szerint a meleg, száraz kategóriába sorolható. Az éghajlati jellemzőknek megfelelően az évi napsütéses órák számának átlagos értéke meghaladja a 2150-et, a nyári napok átlagos száma a 90-et. Az első fagyos nap általában október 18.-ig bekövetkezik, a téli napok átlagos száma nem éri el a 20-at, míg az utolsó fagyos nap általában április 10.-ig bekövetkezik. A csapadék évi összegének átlagos értéke 650 mm alatt marad, amely egyenetlen éven belüli eloszlást mutat. A legcsapadékosabbak a nyári hónapok, a legszárazabb a február.
A párolgás mértéke meghaladja a csapadék mennyiségét, szabad vízfelületen mérve 650-750 mm közötti átlagértékekkel. Az északi és az északnyugati szélirány tekinthető uralkodónak.
A Duna menti síkság sűrű területi lefedettséget mutat a felszíni vizekben. A kanyargó és ágakra szakadó Duna egykor az egész területet behálózta, mocsaras területet képezve. Ennek maradványai ma is megtalálhatóak, egy részük jelentős természeti értéket képvisel. Kölked település közigazgatási területén található jelentősebb felszíni vizek: Duna, Külső-Béda-holtág, Belső-Béda-holtág, Boki-holtág, Kölkedi-főcsatorna.
A Dunához közeli területek talajtípusai a nyers öntéstalajoktól a gyengén humuszos öntéstalajokon át a réteges öntéstalajokig és a réti talajokig terjednek. A talajokat a szikesedés, a mezőgazdasági tevékenységből eredő terhelés, valamint a Duna völgy partjánál erózió veszélyeztetheti.
A térség élővilágának legértékesebb részei a vízi élőhelyekhez kötődnek. Ma kiterjedt területek állnak természetvédelemi oltalom alatt, a Béda-Karapancsai körzet a Duna-Dráva Nemzeti Park része.
Kölked község közigazgatási területének a Duna folyamhoz tartozó és annak jobbparti részén az I. rendű árvízvédelmi töltés vonaláig terjedő része a Duna nagyvízi medrében, árvízjárta területen helyezkedik el. A nagyvízi mederbe eső területek a település külterületi részihez tartoznak.

A település életében meghatározó szerepet töltenek be a felszíni vizek használatához kötődő tevékenységek.

Az élővizek használata az emberi tevékenységek, a társadalmi szükségletek egyik legfontosabb, ugyanakkor erőteljes hatásokkal is járó eleme. Ez az erőforrás azonban nem áll korlátlanul a rendelkezésre. Ahhoz, hogy a jövőben is mindenkinek jusson tiszta ivóvíz, vagy tájaink meghatározó elemei maradhassanak a vizes élőhelyek, erőfeszítéseket kell tenni a felszíni és felszín alatti vizek megóvásáért, állapotuk javításáért.

Ez a felismerés vezetett az Európai Unióban a 2000/60/EK számú irányelv megalkotásához, mely a vízvédelmi politika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szól, és amely a hétköznapi gyakorlatban Víz Keretirányelv (rövidítve: VKI) néven vált közismertté.
A VKI általános célkitűzésének elemei a következők:

- a vizekkel kapcsolatban lévő (a vízi és a vízi ökoszisztémáktól közvetlenül függő szárazföldi) ökoszisztémák védelme, állapotuk javítása,
- a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználat elősegítése,
- a szennyezőanyagok kibocsátásának (emissziójának) csökkentésével a vízminőség javítása,
- a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása,
- az árvizek és aszályok hatásának mérséklése.

A VKI előírásai alapján Magyarország első Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve (továbbiakban: VGT) 2010. április hónapban készült el és először a 1127/2010. (V. 21.) Kormányhatározattal hirdették ki, majd ismételten kihirdetésre került a 1042/2012. (II.23.) Kormányhatározattal. A VKI szerint a vízgyűjtő-gazdálkodási terveket 6 évente felül kell vizsgálni. Ennek alapján 2015-ben elkészült a VGT felülvizsgálata. Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervét a 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozattal hirdették ki, amely alapján a Hivatalos Értesítő 2016. április 7-én megjelent 14. számában került közzétételre. A felülvizsgált VGT a www.vizeink.hu internetes honlapon érhető el.
A felülvizsgálatokra vonatkozó előírásoknak eleget téve 2021-re elkészült a vízgyűjtő-gazdálkodási terv második felülvizsgálata, melynek végleges változatát (VGT3) a Hivatalos Értesítő 2022. évi 23. számában megjelent, a „Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló” 1242/2022. (IV.28.) Korm. határozat hagyta jóvá Magyarország Kormánya.
A VGT felülvizsgálatának célja a felszíni vizek és a felszín alatti vizek megóvásának, védelmének és kezelésének legjobb gyakorlatának folytatása.

Kölked közigazgatási területe a következő vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységek területét érinti:

- 1-15 Alsó-Duna jobb part,
- 1-16 Felső-Bácska

Az érintett vízgyűjtő-gazdálkodási alegységeket és az ott elhelyezkedő felszíni víztestek területeit a következő ábrák mutatják be.

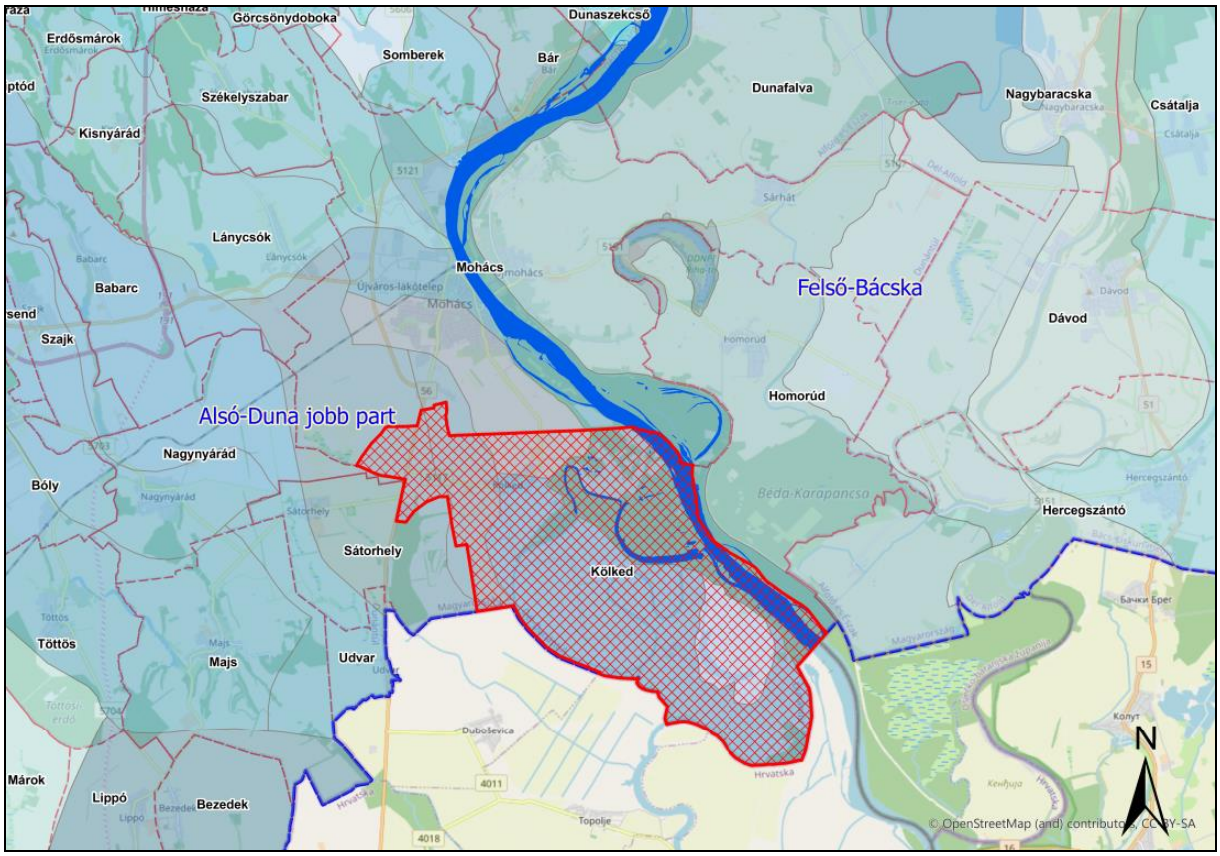

Vízgyűjtő-gazdálkodási alegységek

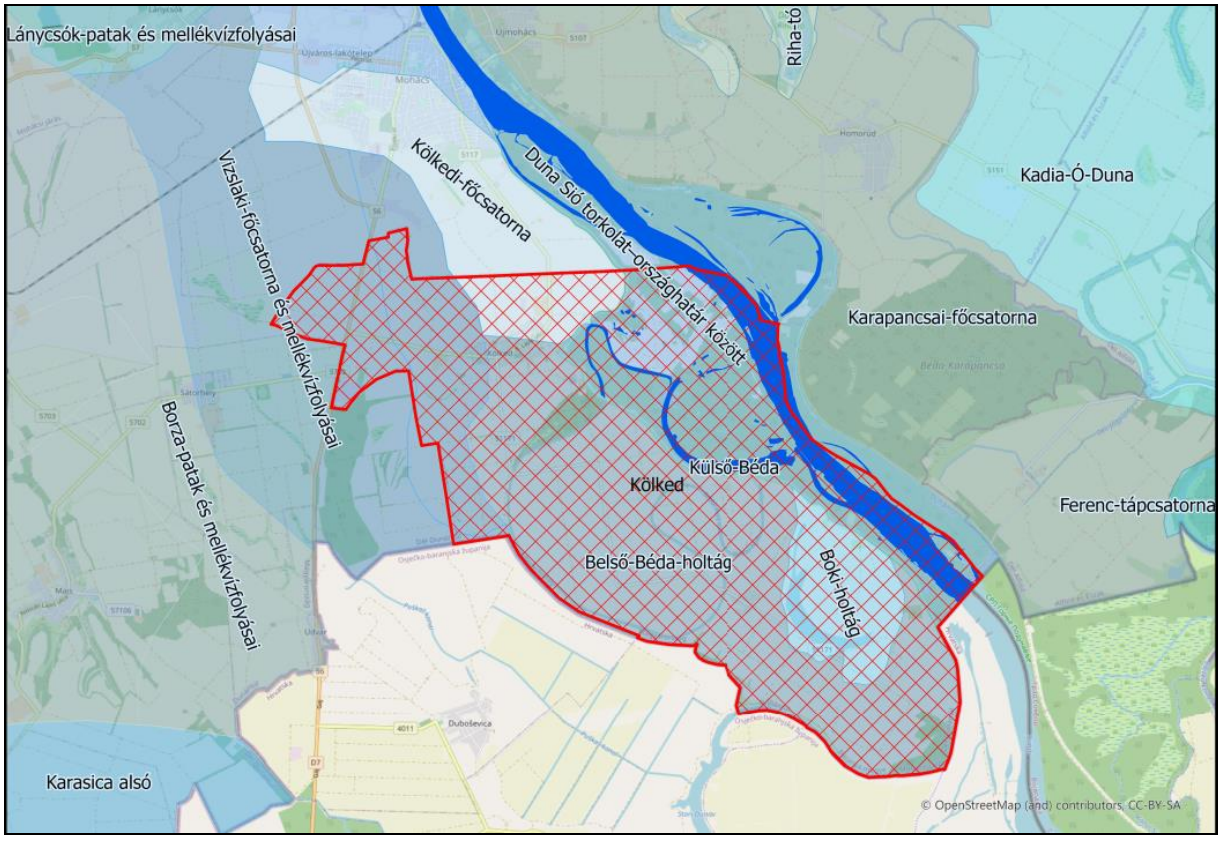

Felszíni víztestek

Az érintett vízgyűjtő-gazdálkodási alegységek felszíni víztesteinek VGT3 szerinti állapotát a következő táblázat foglalja össze.

Víztest neve	Duna Sió torkolat–országhatár között	Kölkedi-főcsatorna	Vizslaki-főcsatorna és mellék-vízfolyásai	Külső-Béda-holtág	Belső-Béda-holtág	Boki-holtág
Alegység száma	1-16	1-15	1-15	**1-15**	1-15	1-15
A víztest kategóriája	erősen módosított vízfolyás	mesterséges vízfolyás	mesterséges vízfolyás	**természe-tes hullámtéri holtág**	termész-e-tes mentett oldali holtág	termész-e-tes mentett oldali holtág
Biológiai elemek szerinti állapot	mérsékelt	rossz	jó	**mérsékelt**	mérsékelt	mérsékelt
Fizikai-kémiai elemek szerinti állapot	jó	mérsékelt	mérsékelt	**jó**	mérsékelt	jó
Specifikus szennyezők szerinti állapot	jó	nem jó	nem jó	**jó**	nem jó	jó
Hidro-morfológiai elemek szerinti állapot	jó	jó	jó	**kiváló**	jó	mérsékelt
Ökológiai minősítés	mérsékelt	rossz	mérsékelt	**mérsékelt**	mérsékelt	mérsékelt
Ökológiai célkitűzés	A jó potenciál elérendő	A jó potenciál elérendő	A jó potenciál elérendő	**A jó potenciál elérendő**	A jó potenciál elérendő	A jó potenciál elérendő
Ökológiai célkitűzés teljesí-tésének éve	2027	2027	2027	**2027**	2027	2027
Kémiai állapot	nem jó	jó	jó	**jó**	jó	jó
Víztest integrált állapota	mérsékelt	rossz	mérsékelt	**mérsékelt**	mérsékelt	mérsékelt

Felszíni víztestek állapota

A Kölked település területét érintő felszíni vizek – a rossz állapotú Kölkedi-főcsatorna kivéltével – **mérsékelt állapotúak**.
Az érintett Duna a rendelkezésre álló állapotértékelések szerint mérsékelt ökológiai állapottal rendelkezik. A mérsékelt állapot a vízfolyás biológiai mutatóira vezethető vissza (makrozoobentosz és hal). Fizikai-kémiai jellemzők alapján a vízfolyás jó állapotúnak tekinthető. A medermorfológiát, kiépítettséget, a parti sáv állapotát és a hullámteret is figyelembe vevő hidromorfológiai állapot jó minősítést kapott.
A település területi vízrajzának meghatározó elemei a természetes holtágak. A hullámtéren található **Külső-Béda-holtág a legtöbb állapotjellemző alapján jó minősítésűnek tekinthető és hidromorfológiai állapota kiváló**, vízminősége alapvetően a Dunából kivezetett víztől függ. A **Belső-Béda-holtág a specifikus szennyezők tekintetében nem jó minősítést, a fizikai–kémiai elemek szerinti állapotát tekintve mérsékelt minősítést kapott.** A Boki-holtág hidromorfológiai minősítése mérsékelt. Mindhárom holtág biológiai elemek szerinti állapota mérsékelt, kémiai állapotuk jó. A település területén található **holtágak mindegyike összeségében mérsékelt állapotú**.
A Kölkedi-főcsatorna és a Vizslaki-főcsatorna és mellékvízfolyásai mesterséges vízfolyások. A Kölkedi-főcsatorna rossz integrált minősítése a biológiai elemek és az ökológiai viszonyok rossz állapotán alapul. A csatorna hidromorfológiai állapota mérsékelt besorolású.
A település külterületén nagy kiterjedésű mezőgazdasági művelésbe vont területek vannak, emiatt a szennyezőanyagok és szerves tápanyagok területi diffúz terhelésével lehet számolni.
Az emberi hatásra bekövetkező vízminőségi káresemények leginkább a vízi közlekedésből és vízparti tevékenységekből eredő szénhidrogén szennyezés kockázatával fenyegetnek.
Általános célkitűzésként jelenik meg a VKI-ban és így a VGT-ben is, hogy a víztestek jó állapotát el kell érni, vagy a meglévő jó állapotot meg kell őrizni. Ezt a szempontot az érintett víztesteken alkalmazandó minden beavatkozás esetében vizsgálni és mérlegelni kell.
A település területén elhelyezkedő felszín alatti víztesteket a következő mutatja be.

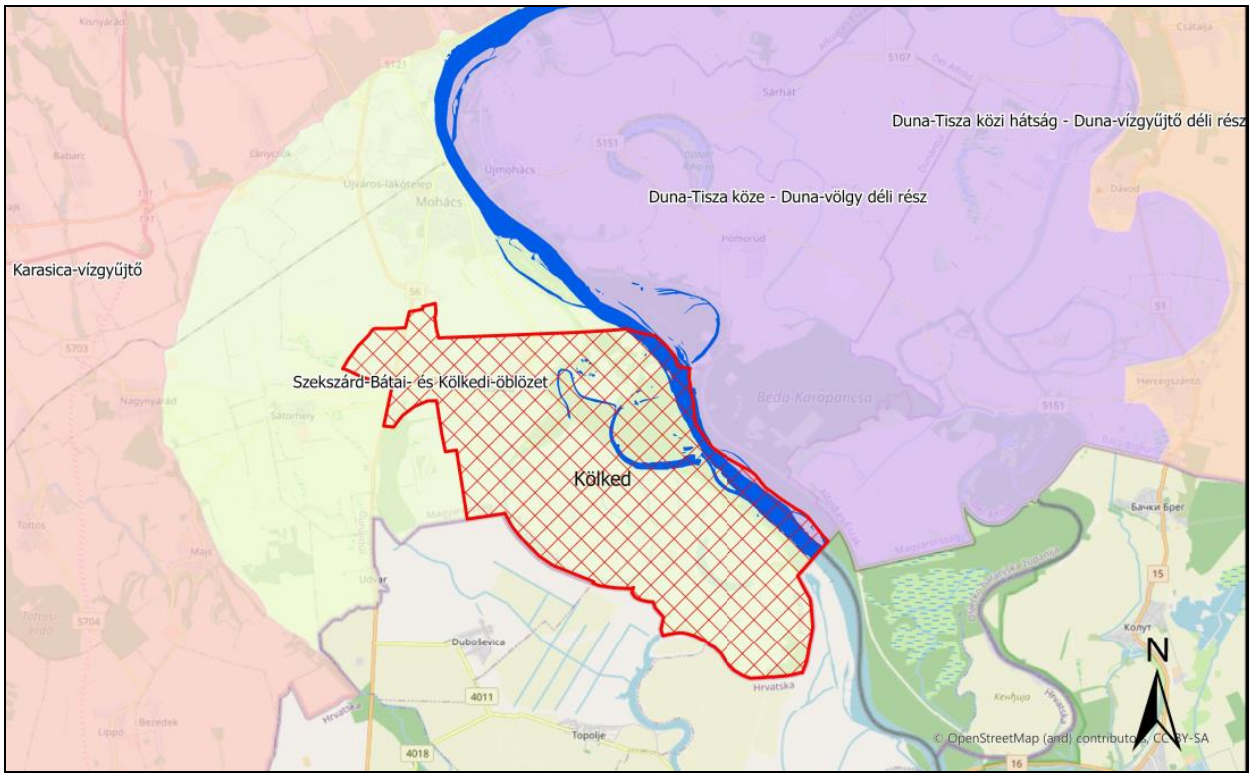

Felszíni alatti víztestek

Kölked község közigazgatási határain belül **nem található ivóvízbázis-védőterület**.

Árvízi kockázat szempontjából Kölked község a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM - BM együttes rendelet alapján az enyhén veszélyeztett, „C" kategóriába tartozik, mivel mentesített ártéren helyezkedik el, és előírt biztonságban kiépített védművel rendelkezik.
A vízrajzi és domborzati adottságokból adódóan a település lakott területeit közvetlen árvízi elöntés nem fenyegeti. A település lakott része az ármentesített öblözet magasabban fekvő részén terül el, ezért az öblözetbe esetlegesen betörő árvíz csak részben fenyegeti, ami ellen körtöltés szerű lokalizáció is építhető árvízvédekezés idején.
Közigazgatási területének nyugati, központi és déli részeit közvetlenül nem veszélyezteti az árvíz, ezek a település ármentesített területei. A külterület keleti része, a Duna és a 05.01. sz. Mohácsi I. rendű árvízvédelmi fővédvonal közötti terület a folyó nagyvízi medrében helyezkedik el. A folyó árhullámai közvetlen elöntéseket okoznak ezen területeken.

Kölked település területével érintett, mentesített ártéri öblözet:

- 1.32 sz. Mohácsi ártéri öblözet

Az öblözet, és azon belül Kölked területi határait és elhelyezkedését az alábbi ábra mutatja be. Az öblözetet kizárólagos állami tulajdonban lévő I. rendű árvízvédelmi fővédvonal védi a Dunán levonuló árvizek elleni elöntéstől, magassági és keresztmetszeti kiépítése a jogszabályokban meghatározottaknak megfelelő.

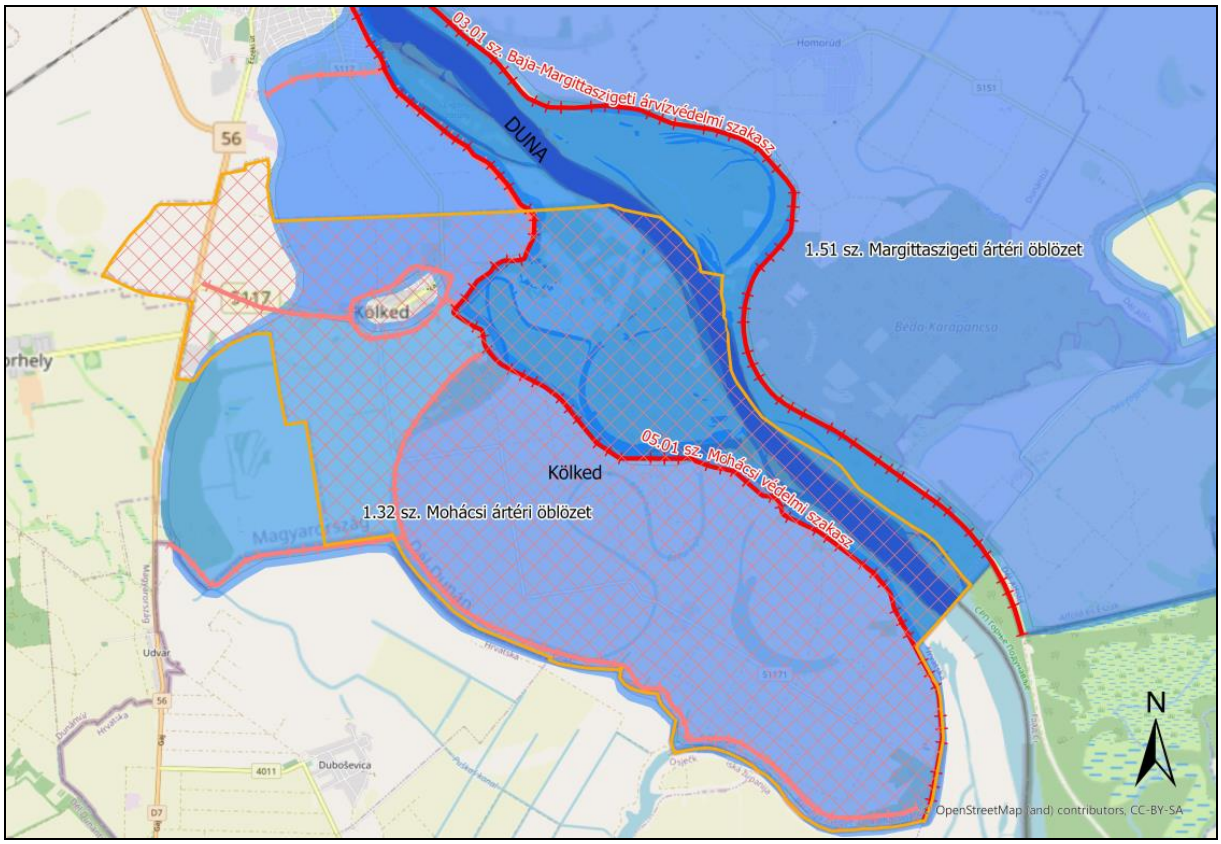

Kölked település közigazgatási területén elhelyezkedő ártéri öblözetek

A nagyvízi mederbe eső területen belterületi településrész nincs.
A klímaváltozás következményeképp az időjárási szélsőségek felerősödésére lehet számítani. A csapadékosságot jellemző egyre nagyobb szélsőségek következtében a Duna vízjárásában is számítani lehet az egyre nagyobb vízszintek egyre gyakoribb megjelenésére.
A Duna folyam hullámterén, a bal parton elhelyezkedő területen elhelyezkedő épületek árvízvédelmének a kiépítése a terület elhelyezkedéséből adódó sajátosságok okán, aránytalanul nagy ráfordítások árán sem oldható meg az elvárásoknak megfelelő biztonsági szinten. Ez érvényes a többi, a hullámtéren elszórtan kialakult üdülő jellegű területhasználatokra is. E területek használatának szabályozását a nagyvízi mederkezelés szabályai határozzák meg alapvetően.

A Kölked község közigazgatási területével érintett Duna-szakaszra érvényben lévő mértékadó árvízszinteket a következő táblázat foglalja össze.

Szelvény (fkm)	MÁSZ (m B.f.)	A bal parti		A jobb parti		Megjegyzés, a mérce helye, LNV (cm)
		töltés kezelője	szelvény (tkm)	töltés kezelője	szelvény (tkm)	
1460.000	89.87	Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság	29.600	Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság		Dunaszekcső, v.m., LNV = 992, |LNV| = 1064
1459.000	89.84					
1458.000	89.78					
1456.000	89.66					
1453.000	89.48		21.900			
1450.000	89.27					
1448.000	89.11				19.865	Partfal vége (a Duna a jobb oldalán)
1446.900	89.04		16.300		18.660	Mohács, v.m., LNV = 984, |LNV| = 1010
1446.500	89.01				18.351	Partfal kezdete (a Duna a jobb oldalán)
1443.500	88.81		13.100		15.100	
1443.000	88.76					
1440.000	88.65					
1437.000	88.48		5.043		6.700	
1433.200	88.37		0.900		3.800	Államhatár a mederben
1429.800			29.600		0.000	Államhatár a töltésen

Mértékadó árvízszint értékei

Nagyvízi meder kezelés szempontjából az elmúlt évtizedekben, de különösen a 2000-es években (2002, 2006, 2010, 2013) levonult árvizek szintjének jelentős növekedése, az árhullámok levezetésének a tapasztalatai, a védekezési időszakokat követően egyre hangsúlyosabb megjelenő társadalmi és gazdasági igények egyértelműen arra utalnak, hogy a folyók töltések közötti nagyvízi medrében olyan beavatkozások szükségesek, amelyek javítják a nagyvízi vízszállító képességet, és ezzel hozzájárulnak a kialakult árvízvédelmi biztonság fenntarthatóságához. Az elmúlt közel két évtized árvízi eseményei során olyan területek is érintettek lettek, ahol a korábbi árhullámok ellen nem kellett védekezni.

Azonos vízhozamok magasabb vízszinteken vonultak le, melyekből következtetni lehet arra, hogy az árvizek levonulásának színterén, azaz a nagyvízi mederben kedvezőtlen változások mentek végbe. Egyértelművé vált, hogy az árvízvédekezés hagyományos eszközei mellett a sikeres védekezés esélyének megőrzéséhez új eszközöket is kell keresni.
A fent leírtakkal összhangban a 83/2014. (III.14.) Kormányrendelet rendelkezik a nagyvízi medrekre vonatkozó szabályokról. **A rendeletben nagyvízi mednek definiált terület döntően az árvízvédelmi töltések közötti területet jelenti, vagyis azt a területet, ahol árhullám idején a víz gyors és megfelelően alacsony szinten történő levonulását biztosítani kell.**

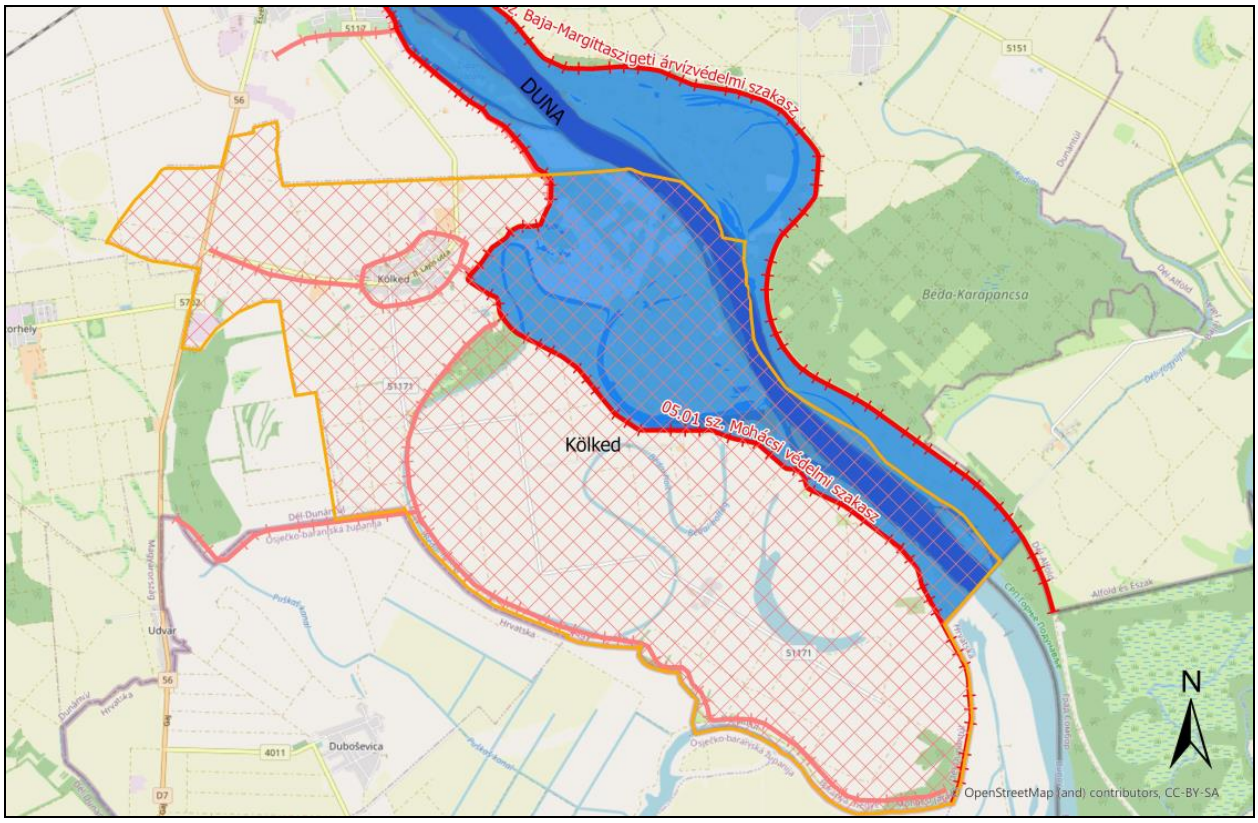

A Duna folyam nagyvízi medre Kölked község közigazgatási területén

Kölked község közigazgatási területe a Duna jobb partján az 1442,80-as és az 1433,0-as fkm-ek között, megközelítőleg 15,19 km^2-es területen érinti a folyó nagyvízi medrét.

A vizsgált folyószakasz vízjárása vizsgálatba vont Duna szakasz vízjárása jól jellemezhető a mohácsi vízmércén észlelt adatok statisztikai vizsgálatával. A rendelkezésre álló vízállás idősorok elemzésével megállapítható, hogy az éves nagyvizek trendje az 1980-as évek közepéig közel vízszintesnek tekinthető, azonban az utóbbi 30-35 év adatai határozott emelkedést mutatnak. A kis- és középvizek trendvonalai ugyanakkor csökkenő trendvonallal jellemezhetők. Az is megállapítható, hogy az érkező vízhozamok közül a kis és középvizek statisztikai értelemben, hosszú időtávlatban, érdemben nem változtak, a nagyvizek trendje pedig enyhén emelkedő képet mutat. Mindez a levonulási viszonyok változását, a meder mélyülését és a hullámtér vízszállító képességének romlásához vezető feltöltődését vetíti előre. A trendvizsgálat eredményeit a következő ábrák szemléltetik.

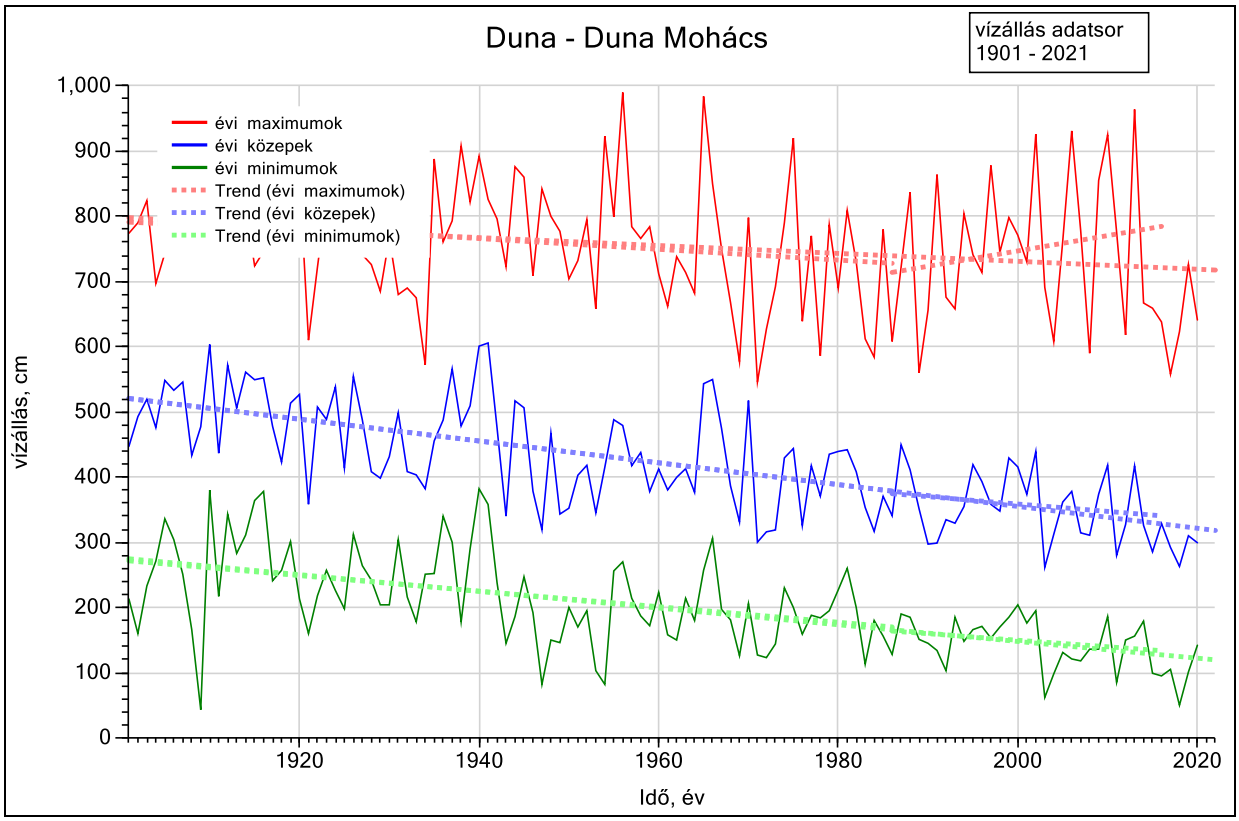

Duna, mohácsi jellemző vízállások és trendek

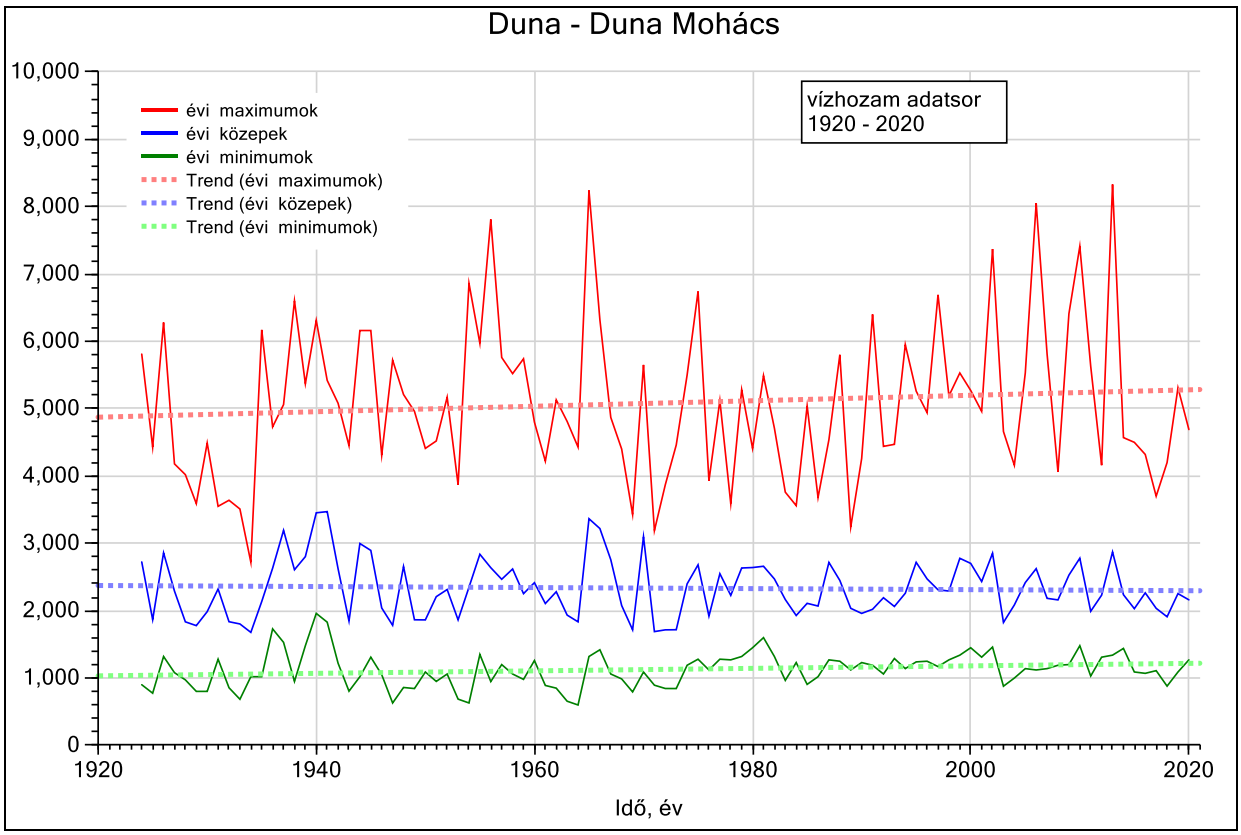

Duna, mohácsi vízhozamok trendjei

A Kölked község közigazgatási területétének egy részét is magába foglaló folyószakasz jellemzője, hogy erdővel fedett a terület közel 55 %-os része. A vízfelületek a nagyvízi meder egészének több mint 26 %-át teszik ki, mocsaras terület 7%-on, gyep és legelő összesen 12 %-on található. A szántóföldi művelésbe vont terület nagysága elhanyagolható. Összefüggően beépített terület nincs a nagyvízi mederben, de két helyen üdülőépület csoportok alakultak ki a jobb part mentén. A Duna 1337+500 fkm vonalában, a Külső-Béda jobb partján, mintegy 1400 méteres hosszan 25 db hétvégi ház épület található. A Boki dunaparton, az 1435+265 fkm környezetében, a Duna jobb partján 3 db térképezett épület található.

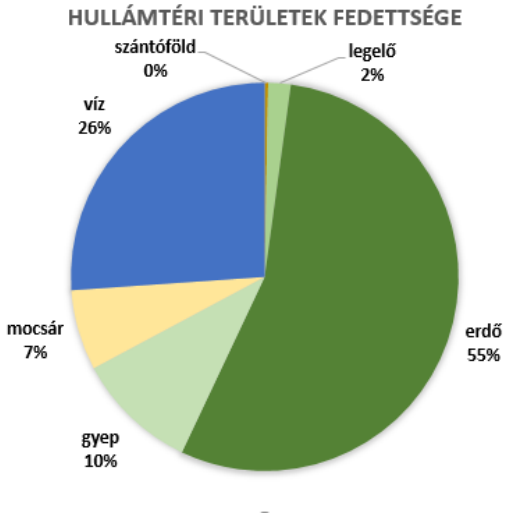

Kölked község, hullámtéri területek fedettségi jellemzői

A Duna nagyvízi medrében lévő ingatlanok tulajdonosi összetétele szektorok tekintetében a következő:

Szektor megnevezése	Darabszám	Terület [ha]
Központi költségvetési szerv	87	1497.43
Gazdasági társaság	1	0.13
Egyéni területek	4	17.50
Önkormányzati tulajdon	3	3.84

Kölked község, hullámtéri területek tulajdonosi szerkezete

A leggyakoribb állami vagyonkezelők a Gemenc Zrt., a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság és a vízügyi igazgatóságok. A területi arányokat tekintve az állami tulajdonú földrészletek dominálnak 98% feletti értékkel. Az érintett települési önkormányzatok és a gazdasági társaságok területi aránya csekély, az egyéni területek aránya alacsony (1%).

Az árvízlevezetés és az erdők szerepe a következő. A tervezési körzetben a hullámtér több mint felét erdő borítja. Az erdők a jellemzően többszintűek és igen sűrűk, fejlett cserjeszinttel rendelkeznek, összességében jelentős vízfolyási akadályt képezhetnek. A hullámterek térszintje változó, az árhullámok különböző szinten vonulnak le, az erdők dinamikusan fejlődnek, változnak, így vízlevezetés szempontjából is optimális erdő, mint önfenntartó rendszer nem hozható létre.

Az árvizek biztonságos szinten történő levezethetőségének a biztosítása érdekében azonban törekedni kell arra, hogy a különböző erdőgazdálkodási beavatkozások segítsék, illetve ne akadályozzák az árvizek levonulását.
A jövőben éppen ezért az erdőterv rendeletek alkotása során fontos kitérni a lefolyási sávba eső erdőkben történő speciális erdőgazdálkodási feladatokra és lehetőségekre, melyeket az alábbiak szerint foglalhatóak össze:

Az árvízi lefolyási sávban a lefolyási viszonyok javítása érdekében az erdőnevelések során

- az árvízi folyásiránnyal párhuzamosan futó sorszerűség kialakítására szükséges törekedni;
- a faegyedek ágtiszta törzsmagasságát a törzskiválasztó gyérítési korig szükség esetén a terepszinttől legalább 4 m magasságig kell kialakítani;
- a fa- és cserjefélék cserjeszintben történő visszaszorítására kell törekedni.

Az erdei haszonvételek során

- tilos a vágástéren maradó, feldolgozatlan faanyagot, és ágdarabokat prizmába deponálni;
- hagyásfák, hagyásfa csoportok, valamint holt faanyag visszahagyása során az árvízvédelmi szempontokat is figyelembe kell venni;

Az erdőfelújítások során

- tilos a kiemelt tuskókat prizmába deponálni;
- mesterséges vagy alátelepítéssel kombinált természetes erdőfelújítás során az árvízi folyásiránnyal párhuzamos sorok kialakítására kell törekedni.

A fenti előírások, illetve ajánlások jól mutatják, hogy az erdőterületeken milyen eszközökkel lehet elősegíteni az árvizek biztonságos levezetését.
A vízgazdálkodási rendeltetés bejegyezéséről gondoskodni szükséges az erdőtervi felülvizsgálatok során. A jövőben felülvizsgálata szükséges annak, hogy a nagyvízi mederben minden a töltéslábtól számított 70 m távolságon belülre eső erdőrészletnek be legyen jegyezve a partvédelmi rendeltetése, valamint az árvízi lefolyási sávokban a vízgazdálkodási rendeltetés.

A hullámtéri (nagyvízi mederben elhelyezkedő területek) területhasználati szabályozását alapvetően meghatározza a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendeletben definiált levonulási sávok lehatárolása. A nagyvízi mederkezelési tervdokumentációkat megalapozó hidraulikai modellszámítások eredményeinek felhasználásával, a vizsgált vízjárási állapotot jellemző függély-középsebességek és a fajlagos vízhozamok számítási rácshálón értelmezett értékeinek azonos súlyú kombinációja alapján kerültek lehatárolásra az árvízi levezető sávok és áramlási holtterek (16. sz. ábra). A függély-középsebességek területi eloszlása alapján a meglévő épületekkel érintett jobb parti hullámtéri terület vízszállítása a teljes vízhozam jelentéktelenül kicsi részét megközelítőleg 0.01%-át teszi ki.

Az áramlást jellemző fenti paraméterek területi megoszlása alapján általánosan megállapítható, hogy:

- a Duna medre az elsődleges levezető sávba esik
- a folyó parti sávjai a másodlagos levezető sávba esnek
- a hullámtéren elhelyezkedő mellékági medrek jellemzően a másodlagos levezető sávba esnek
- a hullámtér vegetációval borított részei jellemzően az átmeneti sávba tartoznak
- az árvízvédelmi töltések közvetlen környezetében elhelyezkedő magasabb területek helyenként áramlási holtteret képeznek.

Az egyes levezető sávok területhasználati szabályait a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet határozza meg részletesen.

A műszaki hidraulikai vizsgálatok alapján megállapítható, hogy az épületek hatására nem alakul ki a jelenleg jogszabályban rögzített mértékadó árvízszintet meghaladó vízfelszín. Az épületek elhelyezkedésével a jobb parti hullámtéri területek vízszállítása, áramlási viszonyai, az ott kialakuló vízszintek érdemben nem változnak meg. A számított áramlási jellemzők alapján a kapcsolódó árvízvédelmi védvonal állékonyságát közvetlenül veszélyeztető állapot nem jön létre.
Összességében megállapíthatóvá vált, hogy az épületek elhelyezkedése az érintett folyószakasz nagyvízi árvíz és jéglevezető képességét nem befolyásolja kedvezőtlenül.

A módosítással érintett területen egyedül villamos energia közmű áll rendelkezésre. Az épületek 1-2 kivétellel azonban erre sincsenek rákötve. Néhány épületnél kút megléte, illetve szennyvíztároló feltételezhető (a táj-, természetvédelem fejezethez készült állapotfelmérés szerint). A különböző építési tevékenységek során ellenőrizni kell a műszaki állapotukat, illetve a kutak engedélyeinek hatályosságát, valamint a fennmaradásuk feltételeit. A Külső-Béda-holtág jobb partján található épületek elhelyezkedésének sajátosságait a következő táblázat foglalja össze.

Épület sorszáma	Parti sávba eső épületrész területe	Távolság a partvonaltól	Távolság az árvízvédelmi vonal védősávjától	MÁSZ	Bemért épület padlószint
	[m^2]	[m]	[m]	[m B. f.]	[m B. f.]
1	61.98	1.93	21.50	88.51	88.052
2	50.70	0.45	52.10		88.819
3	19.24	1.40	60.70		88.15
4	20.01	1.32	62.50		88.029
5	17.32	0.55	68.80		88.23
6	0.00	12.96	73.25		88.349
7	0.00	12.05	88.10		88.191
8	0.00	2.19	112.00		88.576
9	2.60	4.56	125.70		88.626
10	-	-	-		-
11	0.00	10.46	168.85		-

Épület sorszáma	Parti sávba eső épületrész területe	Távolság a partvonaltól	Távolság az árvízvédelmi vonal védősávjától	MÁSZ	Bemért épület padlószint
12	26.27	1.17	0.45		88.265
13	25.57	1.62	4.54		87.426
14	23.76	0.00	4.93		88.372
15	12.57	2.19	15.44		-
16	21.02	0.75	12.18		86.897
17	9.74	3.58	8.10		88.342
18	12.86	0.84	3.73		87.893
19	36.21	0.71	8.03		87.546
20	22.41	0	8.94		87.691
21	0	7.25	0.95		87.233
22	20.09	0.76	0.2		88.114
23	33.26	1.84	0.28		87.384
24	40.17	0.54	59.7		-
25	9.94	2.9	55.7		-

Külső-Béda-holtág jobb partján található épületek elhelyezkedésének sajátosságai

A módosítás a fentiekre tekintettel talaj-és vízvédelmi érdekeket nem sértenek.

Talaj- és vízvédelmi követelmények

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.
A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások - esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és víz közeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

A felszín alatti vizek minőségi védelmét szolgáló 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet és a felszín alatti víz állapota szempontjából Kölked érzékeny f.a. terület besorolású település a felszín alatti víz szempontjából a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet előírásai szerint.

A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos szennyezőanyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelemhez szükséges határértékeket be kell tartani. A földtani közeg és a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2006. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet követelményei határozzák meg a határértékeket.

Élővízbe és a közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag tartalomra vonatkozó határértékeket, küszöbértékeket be kell tartani. a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló, módosított 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint.
A település szennyvízcsatorna hálózat fejlesztésénél a határértékek betartása kiemelt szempont.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényt, melynek 28. § (1) bekezdése szerint vízjogi engedély szükséges – jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve – vízimunka elvégzéséhez, illetve vízilétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatba vételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély) figyelembe kell venni.

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet előírásait a parti sávra és a veszélyeztetett területeket érintő módosításoknál figyelembe kell venni.

A beruházási programok megvalósítása során, új kút fúrásakor, a meglévő kutak legalizálásakor, szennyvíz-előkezelésnél, csatornázásnál, átfogó vízrendezésnél, vízfolyás-rendezésnél stb. kell a szükséges engedélyezéseket lefolytatni. A vízfolyásokat érintő beruházásokról tájékoztatni kell a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóságot. A közművesítés az adottságokra tekintettel csak korlátozott formában lehetséges.

A vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet szerint kell összeállítani az engedélyezési dokumentációt.
A tervek engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok, valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok, és más eljárásban eljáró hatóságok pozitív állásfoglalása alapján történhet.

Mélyfekvéses területeken építési tevékenység csak a talajvíz szintek vizsgálata alapján engedélyezhető, mezőgazdasági tevékenység, pedig csak a földhasználók kockázatára végezhető.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályairól szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet szerint kell az erre vonatkozó tevékenységet (műszaki tervezés, kivitelezés, fenntartás, üzemeltetés) folytatni.

A vizek és közcélú vízi-létesítményekkel kapcsolatban a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A vízbázisok védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybe vételekor.

Az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, -tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeiről és védősávjairól a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet rögzíti az előzetes (környezeti) vizsgálat, a környezetvédelmi és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások szabályait. Az előzetes vizsgálati eljárás során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság dönt, hogy környezeti hatásvizsgálat (további eljárást igényel!) elvégzését szükségesnek tartja-e.

Az építési engedélyezési eljárások során a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság a környezeti hatások jelentőségének vélelmezése esetén dönthet a környezetvédelmi engedélyezési kötelezettségről a Kormányrendelet 2/A. §-a szerint.

3.2.2. A levegőminőség védelme

Kölked közigazgatási területe levegőminőségi állapotát jellemzően a lakossági és részben a mezőgazdasági tevékenység, valamint a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás környezethasználata határozza meg. A lakossági eredetű tevékenységnél különös tekintettel a fűtés jön számításba, ami a tervezési területen a tűzrakók használata okozta terhelés jelenthet zavaró hatást. A hulladékok égetése tilos, ezzel mérsékelhető a levegő terhelése!

Az építmények nyári üdülőként, pihenő-horgász helyekként működnek, így fosszilis eredetű tüzeléssel nem kell számolni.

Jelentős környezetterhelő hatású, bejelentés köteles légszennyezőanyag-kibocsátó **a módosítással érintett területeken és közvetlen környezetükben nem található.**

Megállapítható, hogy a módosítással érintett területeken a települési közlekedés terhelése sem meghatározó. Kizárólag célforgalom jelentkezik a területen.

Kölked Baranya megye délkelti sarkában helyezkedik el, közvetlenül a horvát határ mellett. Leközelebbi határátkelő Udvar településnél található. A községhez legközelebb eső nagyváros Mohács, ahonnan az 56. számú főútról vagy 5117. számú mellékútról közelíthető meg.

Vasúti közlekedés nincs a település felé, közösségi közlekedés a helyközi járatú autóbuszok igénybevételével lehetséges.

A módosítással érintett terület gépjárművel való megközelítésez alábbi térképen megjelölt nyomvonalon lehetséges. Kölked belterületétől az 51171. j. útról keleti irányba letérve, továbbra is aszfalburkolatú úton elérhető az árvízvédelmi töltés. a módosítással érintett terület a töltés mentén elnyúlva helyezkedik el. A töltésen mintegy 400m-t haladva érhető el a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság - Bédai Szivattyútelepe, melynek környezetében az aszfaltburkolat kiszélesedik, a felület parkolásra alkalmas. Az árvízvédelmi létesítmény tetején az Országos Vízügyi Főigazgatóság töltésközlekedési engedélyével lehet megközelíteni.
A horgászházak innen gyalogosan is elérhetők, de a természetben jelenleg földúton minden épület jelenleg is elérhető.

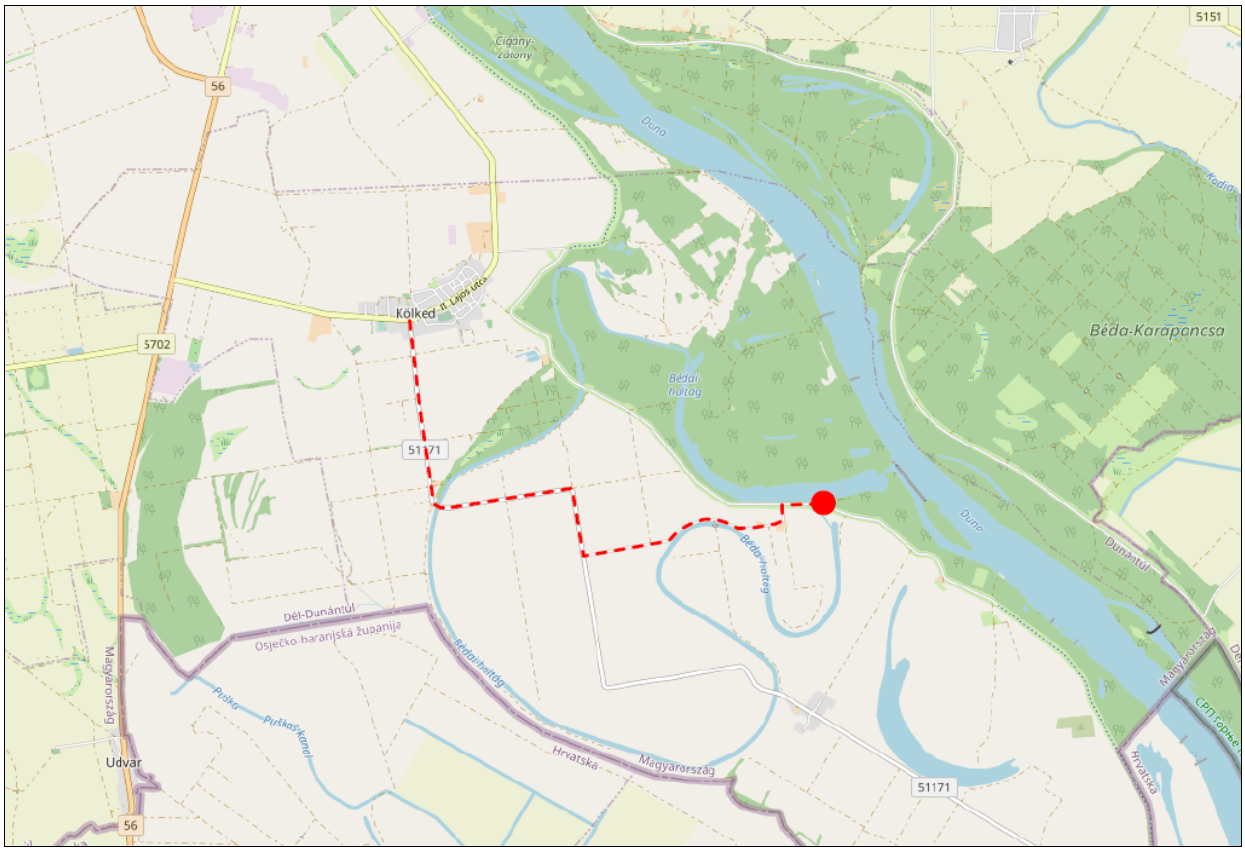

A módosítással érintett terület megközelítése

A területeken való átépítések során energiatakarékos műszaki megoldásokat és környezetkímélő energiahordozókat kell alkalmazni az elérhető legjobb technika szintjének megfelelően.

A település levegőminőségi állapotára a közlekedésből származó légszennyezőanyag-kibocsátás csekély hatást gyakorol.

Levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos követelmények

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegő minőség megőrzéséről és javításáról.
A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani. A levegőterheltségi szint határértékeit és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a 4/2011.(I. 14.) VM rendelet tartalmazza.
A levegőterheltségi szint, a helyhez kötött légszennyező pontforrások, a diffúz források (pl.: hígtrágya tárolók, stb.) vizsgálatára, ellenőrzésére és értékelésére, valamint mindezek üzemeltetőire a 6/2011.(I. 14.) VM rendelet követelményei vonatkoznak.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m^3)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (PM_{10})	III.	-	50	40

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma, amelyet az órás átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

A Község jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettség paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni.

Figyelembe kell venni az ózonréteget lebontó anyagokkal és egyes fluor tartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről szóló 14/2015. (II. 10.) Kormányrendelet követelményeket. A tervek készítése időszakában a 3 kg hűtőközeg töltetű légkondicionáló vagy hűtőberendezéseket be kell jelenteni a környezetvédelmi hatóságnak.

A levegő védelméről szóló, módosított 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 5.§-a szerint a bűzkibocsátással járó környezeti hatásvizsgálat köteles, vagy egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani.
A védelmi övezetben nem lehet lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási célú épület, kivéve a telepítésre kerülő, illetve a már működő légszennyező források működésével összefüggő építmény.
A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás szabályait a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet határozza meg.

3.2.3. Hulladékgazdálkodás

A módosítással érintett településrészeken közszolgáltatásra jogosult a Dél-Kom Kommunális Szolgáltató Nonprofit Kft. és végzi a hulladékok elszállítását. Biztosítani kell a házhoz menő szállítását, a hulladékok szelektív gyűjtését és elszállítását a meghatározott időintervallumokban.
Ennek hiányában az ingatlan tulajdonosok kötelessége a hulladékok kiszállítása a területről.
A Kölked Külső-Bédai holtágba semminemű hulladék nem helyezhető el.
A nagy vizek előjelzésekor az ingatlanokhoz tartozó hulladéktárolók kiürítéséről gondoskodni kell a szennyvízgyűjtőkhöz hasonlóan.

Az ingatlanok és építmények felmérése során megállapítást nyert a pala, illetve hullámpala gyakori használata. Az építmények átépítésekor az azbeszt mentesítés szabályai kell eljárni, amely ellenőrizendő. A jelenleg is tapasztalható felhalmozott – zömében építési törmelékek – engedélyezett hulladékhasznosítóba, lerakóba történő elszállítása szintén követelmény.

A hulladékgazdálkodással szemben támasztott követelmények

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni.
A hulladékról szóló CLXXXV. Törvény szerint az Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Terv koncepciójához való illeszkedés feltételei teljes körű megteremtése jelenleg folyamatban van.

A hulladék “termelő” köteles gondoskodni a hulladékok előírásszerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására, rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett lakossági hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növény-védőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani.

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. Törvény:

- a 32/A. § (1) bekezdés d.) pontja szerint az állam az, aki elkészíti az Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási tervet, amely többek között meghatározza a közszolgáltatás ellátásának optimális területi lehatárolását és az adott területen minimálisan ellátandó közszolgáltatási feladatokat,

- a 32/A. § (3) bekezdés c.) pontja szerint a Koordináló szerv az, aki az érintett közigazgatási szervezeteknek javaslatot tesz a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás szabályozására.

Meg kell teremteni a hulladékok átvételére egész évben alkalmas gyűjtőpontok és hulladékudvarok kialakításának lehetőségét, a bontási hulladékok válogatását, értékesítését, a megmaradó anyagok esetleges lerakását biztosító telep létesítését.

A 2012. évi CLXXXV. törvény szerint el kellett készíteni a település komplex hulladékgazdálkodási tervét. Az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairólszóló 246//2014. (IX. 29.) Korm. rendelet elvárásai teljesülésével a települési környezet környezetterhelése minimalizálható.

A köztisztasággal összefüggően rendeletben kell meghatározni a közterületen kijelölendő hulladékgyűjtő pontok helyét, lehetőleg a védett területen kívül.

A közszolgáltató kiválasztásáról és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződésről a 317/2013. (VIII. 28.) Kormányrendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 64/2008. (III. 28.) Kormányrendelet rendelkezik.

A hulladékok jegyzékét a hulladékjegyzékről szóló 72/2013. (VIII. 21.) VM rendelet tartalmazza.

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a veszélyes hulladékokra. A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak. A veszélyes hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírásszerű kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni- és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

3.2.4. Zaj- és rezgés elleni védelem

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:
- közlekedési jellegű zajforrások,
- ipari jellegű zajforrások,
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sport-létesítmények zajforrásai).

A közlekedési kapcsolatokat a 3.2.2. fejezetben ismertettük.

Megállapítható, hogy a módosítással érintett területeken a települési közlekedés terhelése sem meghatározó. Kizárólag célforgalom jelentkezik a területen.

Jelenleg belterületen nem tapasztalható a közlekedési eredetű jelentősebb zavaró hatás.

Az **ipari jellegű** zajforrások terhelő hatása kisebb területet érint, hatása azonban koncentráltabban jelentkezhet.
A módosítással érintett területen és közvetlen környezetükben jelentős zajforrást üzemeltető telephely nem működik és nem is kívánatos új telephely kialakítása.

Az **egyéb jellegű zajforrások** közé tartoznak a szórakoztatóipari, illetve vendéglátó létesítmények (italboltok, büfék) működési jellegükből adódóan közvetlen környezetüket terhelhetik. A lakossági zavarást általában a hangosító berendezések okozzák, panaszra adhatnak okot.
A jogszabály értelmében a szórakoztatóipari létesítmények, illetve hangosító berendezések is üzemi létesítménynek minősülnek, ezért a környezetükben is gondoskodni kell a zajterhelési határértékek betartásáról. A tervezési területen és a környezetükben (különleges övezet) a rendezvényeket úgy kell szervezni, hogy a pihenni vágyókat, horgászokat ne zavarja.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Kölked község zajhelyzete a módosítással érintett területen kedvező.

Fontos feladat tehát a csendes és nyugodt környezet biztosítása érdekében a területrendezés, területfejlesztés eszközeinek megfelelő alkalmazása, a helyi szabályok megalkotása és érvényesítése, melyekkel csökkenthetők a káros mértékű terhelések, és egyidejűleg az új terhelések kialakulása megakadályozható.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása.

A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes kérdéseiről szóló 284/2007.(X. 29.) Korm. rendelet, továbbá a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgéskibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007 (XII. 18.) KvVM rendeletek tartalmazzák.

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a területi funkciótól függően külön a nappali (6^{00}-22^{00}) és külön az éjszakai (22^{00}-6^{00}) időszakra vonatkozóan a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet mellékletei tartalmazzák.

A Kormányrendelet értelmében a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés megfeleljen a követelményeknek. Védendő területeket, pedig úgy kell kijelölni, hogy a megengedett határértékek teljesüljenek.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. Jelenleg a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben foglaltak.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés ált fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény.

Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell.
Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. Jelenleg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.
A forgalom nagyságának figyelembevétele a Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Rt. által kiadott „Országos Közutak 2015. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma" adatainak, és az ÚT 2-1.302.2003 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevetítő módszerrel" című Útügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik. Zajterhelési határérték új utakra, vagy megváltozott területi funkcióra a 27/2008. (XII. 3.) KvVM – EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete alapján.

A település területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KvVM-EüM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendők.

Üzemi-, szolgáltató létesítmények esetében

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre (dB)	
		N	É
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	45	35
2.	Kisvárosias, kertvárosias, falusias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, temetők és a zöldterületek	50	40
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari- gazdasági területekre a hivatkozott KvVM-EüM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

Sor-szám	Területi funkció	Határérték (L_{TH}) az $L_{AM\ kö}$ megítélési szintre (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyüjtőutak-tól, illetve vasúti mellékvonaltól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi és főutaktól származó zajra	
		N	É	N	É	N	É
1.	*Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület*	50	40	55	45	60	50
2.	*Kisvárosias, kertvárosias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, temetők és a zöldterületek*	55	45	60	50	65	55
3.	*Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület*	60	50	65	55	65	55
4.	*Gazdasági terület*	65	55	65	55	65	55

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgésgyorsulás értékeit a KvVM-EüM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

3.2.5. Táj- és természetvédelem

A módosítás célja, hogy a tárgyi, állami területen magántulajdonban meglévő horgászházak, üdülőházak további építések és bővítések nélkül hosszútávon fennmaradhassanak, felújíthatóak legyenek, a földhivatali alaptérképen jogszerűen fel lehessen tüntetni. A probléma nem egyedi, több Duna menti területen találhatóak hasonló felépítmények. A jelenlegi véderdő (Ev) övezet nem alkalmas ennek a funkciónak a befogadására, ahhoz szükséges önálló terület felhasználási kategóriát létrehozni. A feladat nagyon szerteágazó problémakört érint, amelyből a táj- és természetvédelmi, zöldfelületi vonatkozásokat taglaljuk részletesen.

TÁJRENDEZÉS
TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET – MEGLEVŐ ÁLLAPOT

Kölked a Mohácsi teraszos sík kistájon, a Duna második teraszán, Baranya megye délkeleti részén fekvő település. Közúton Mohács felől közelíthető meg, vasúti megállója nincs. A közigazgatási terület D-i DNy-i határvonala Horvátországgal határos.

A kistáj felszínének Nyugati része az alacsony, ármentes síkság, Keleti része pedig ártéri szintű, tökéletes síkság orográfiai domborzattípusába sorolható. A Mohácsi teraszos sík 85-105 m, ezen belül Kölked 85-95 m tszf. magasságú, átlagos reliefje 0-20 m/km², kitettsége enyhén délies, az átlaglejtés 0-5%. vízrajzát tekintve gyenge lefolyású mérsékelten száraz, vízhiányos terület. Az álló vizek közül a Duna holtágai, a folyóvizek közül a Duna a táj sajátossága.

Egy település tájszerkezetét főként a domborzati, vízrajzi és egyéb természeti adottságokhoz alkalmazkodó területhasználati foltok, beépített területek, valamint az azokat összekötő, elválasztó, vagy átszelő vonalas elemek alakítják. Kölked termőhelyi adottságai következtében elsődlegesen mező- illetve erdőgazdasági település, ezért a tájhasználat uralkodó elemei az ártéri erdők és a szántók nagytáblás, egybefüggő területei. A táj alakulását alapvetően a természeti és termelési viszonyok határozták meg évszázadokon keresztül.

A táj kettős arculatú, a külterületet két eléggé eltérő jellegű részre osztja az árvízvédelmi töltés. Kölked külterületének 10,5-a szántó művelési ágban van, ennek nagy része a töltéstől nyugatra található. A mintegy 37% erdőborítás és a 3,6% gyepterület nagy része a külterület keleti-délkeleti részén helyezkedik el. Összességében a töltésen kívül erősen átalakított, szántók borította agrártáj, míg a töltésen belül magas természeti értékű ártéri erdőgazdasági tájtípusba sorolható. Ez utóbbit is jelentősen befolyásolja az intenzív erdő- és vadgazdálkodás. A természetes erdőtársulások közül legjelentősebbek a tölgy-kőris-szil ligeterdők, az alacsonyabb ártéri szinteket fűz- és nyárligetek foglalják el. E természetes kép helyett azonban gyakran a helyükre telepített kultúrerdőket (feketediósokat, nemesnyárasokat, akácosokat, vagy fehérfűz-, fehérnyár-, néhol kocsányostölgy-ültetvényeket) találunk.

A táj karakterének kialakulásában nagy szerepet játszott és játszik ma is a Duna közelsége, és jelenléte, a Duna holtágainak természeti környezete, a táj legértékesebb részletei a különleges természeti adottságokkal függenek össze. Különösen a holtágak menti területek, melyeket sajátos növényvilág, állatvilág, és a táji, kultúrtörténeti értékek sokasága jellemez. Éppen ezen táji és természeti adottságokból kifolyólag Kölked külterületének nagyobbik részét a Duna-Dráva Nemzeti Park Béda-Karapancsa Tájegysége magában foglalja. A természetvédelmi területek elsődleges tájhasználati módja döntően az erdőgazdálkodás, kisebb területi aránnyal pedig a vízgazdálkodás, a rét és legelőgazdálkodás.

A külterületnek mindössze az egyharmada az, mely nem esik a természetvédelem szabályozása alá. Ezeken a területeken döntően szántóföldi növénytermesztés folyik, csekély mértékben erdőgazdálkodás, de foltszerűen található rét-legelő-gyepterület, és magasabb talajvizű, időszakosan vízállásos terület is. Kölked területének ármentesített része tájképi szempontból ma már viszonylag egyhangú, viszont a külterület védett területei még őrzik a hajdani táj emlékét.

A tájkarakter elemzésben a domborzati, geológiai, vízrajzi, éghajlattani, talajtani és biogeográfiai adatokkal egyenrangú szerepe van a tájkaraktert erősen befolyásoló aspektusoknak, mint pl. a történelmi, néprajzi, kollektív emlékezeti vonatkozások stb.

A tájszerkezetben tükröződő gazdálkodási szerkezet és települési struktúra változása alapján tájtörténeti korszakok jelölhetők ki. A település környéki táj területhasználatában, megmaradt értékei szempontjából három történelmi korszak nyomait hordozza magán. A római kori, mintegy 415 km hosszú Ripa Pannonica a Duna vonalával esik egybe. A folyami határnál a fizikai akadályt maga a folyó jelentette, mint természetes határ, ezért falra nem volt szükség, a hadi út a határ mentén futott és összekötötte az egyes katonai létesítményeket, továbbá az erődöket és egyéb katonai építményeket a civil településekkel. A Világörökségi listán szereplő Kölkedi Várhegy Kölkedtől északra álló kis dombon fekvő őrtorony.

A második meghatározó időszak a Bellyei Uradalom időszaka. A 19. század végére a régi, jó nevű, nagyjelentőségű uradalmak mellé (mint például a Keszthelyi, a Magyaróvári, a Cenki, a Nagyszentmiklósi) számos, ekkorra már kiválóan kezelt nagybirtok sorakozott föl. Ezek közül az 1880-as évek közepén talán a legnevesebb Albrecht főherceg Baranya megyében fekvő bellyei uradalma, ami a 19. század végén hazánk negyedik legnagyobb uradalmának számított. Az uradalmak hatékony működését nem csupán önmagában tekintették jelentős nemzetgazdasági érdeknek, de amiatt is, hogy a közép-, és kisbirtokosok is a nagybirtokokon látott példát igyekeztek megvalósítani, követni saját lehetőségeikhez mérten. Az uradalom működése alatt a folyószabályozás, a mező- és erdőgazdálkodás, a vadászat, halászat… stb. egy kézben volt, így ezek szempontjainak összehangolása jól működött. Tájképileg az uradalom idejéből fennmaradt épületek reprezentálják ezt a korszakot, az uradalom egész területén kb. 500 különböző rendeltetésű épület volt található, az építészeti ügyeket, a terveket, költségvetéseket minden esetben a főhercegi építész készítette. Az uradalom egész területén a lakó és gazdasági épületek jellemzője a nyerstégla falazat, a korábban alkalmazott nád helyett tölgyfazsindely fedés, melyeket a főherceglaki műhelytelepen állítottak elő. A nyílászárókat szinte minden estben az uradalmi erdőkből származó tölgyfából készítették a főherceglaki műhelyben, ahogyan a tiszti lakások padlóit is. A téglát, melyhez kitűnő alapanyag számos helyen volt föllelhető az uradalom területén, állandó és tábori kemencékben égették.

A harmadik időszaknak az elmúlt évtizedek tekinthetők, amikor a környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter 1989-ben létesítette 3/1989. II. 22.) KVM sz. rendeletével a Béda-Karapancsa Tájvédelmi Körzetet, ami 1986-tól a Duna-Dráva Nemzeti Park része, 1997 óta Ramsari terület. A természeti örökség részeként értelmezhetők az egyedi tájértékek is, amelyek kataszterét a DDNPI munkatársai elkészítették.

A külterületen megjelenő épületek, létesítmények is jellemzően az erdő- és mezőgazdasági termeléshez, természet- és árvízvédelemhez kapcsolódnak. A bellyei uradalom már az 1820-as években töltést épített a Habsburg főhercegi birtok védelmére, amelyet Mohács biztosítása érdekében később a város meghosszabbított. A következő évtizedekben megtörtént a töltések magasítása, ill. a holtágak és a főmeder találkozásánál zsilipek, majd az elmúlt évszázadban szivattyútelepek (kölkedi, bédai, gerecháti) épültek. A bédai rész mai képe szempontjából a sirinai átvágás a legjelentősebb, hiszen így vált mellékággá a jobb oldali kanyarulat, a Béda-Duna.

A Duna Mohács és Kölked határában az átvágás előtt (1803) és után (1853)

A Duna Európa második leghosszabb és legbővizűbb folyója, a táj legsokoldalúbb formálója és része. A Dunát árvízvédelmi művek kísérik, fontos nemzetközi hajóút, számtalan evezős vízisportot űző is feltűnik. A Duna mentén egyre nagyobb mértékben terjed a kerékpározás is. Valaha a Dunán jelentős halászat folyt. A 19. majd a 20. században azonban halállománya lecsökkent, így a halászat is szinte teljes egészében eltűnt a folyó partjáról. Horgászokat viszont mindenhol láthatunk a Dunánál. A kölkedi szakaszon a Duna természetvédelmi szerepe kap prioritást. A Duna-Dráva Nemzeti Park területén fekvő Béda - Karapancsa 1997 óta Ramsari terület, 1996 előtt tájvédelmi körzet volt.

A Béda-Karapancsa kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20045) és különleges madárvédelmi terület (HUDD10004), egyben az ökológiai hálózat magterülete. A Belső- és Külső-Béda, a Szúnyog-szigeti állóvizek, a Boki-Duna, az Izsépi (Osztrováci)-Duna és Béda-Duna ágak jelentős vizei a területnek, tájképileg kiemelkedő értékek. Művi elemek, épületek szórtan találhatóak, többnyire a terület kezeléséhez, fenntartásához kapcsolódó építmények, szivattyúházak, gátőrházak, illetve idősek otthona is fellelhető az erdő fái közé eldugva. Megjelenésük alig észrevehető a tájban. A területtől keletre és északra a Külső-Béda, délre az árvízvédelmi töltés és erdőterületek találhatóak.

Kerékpárút a töltésen

A vizsgált terület művelési ingatlanadatait az alábbi táblázatban foglaljuk össze:

Hrsz.	Terület	Művelési ág	Erdőrészlet	Horgászházak
0135	14 5733	erdő	Kölked 12/E	24, 25
0187b	52 1504	erdő és út	Kölked 21/A	2,3,4,5,6,7,8,9,10,11
0188	1940	kivett épület, udvar	Kölked 21/ÉP	1
0189/2	10 6984	erdő	Kölked 131/G	12-23
0189/3	4 5261	erdő	Kölked 21/J	a 2-11 épületeket megközelítő földút érinti

Minden érintett ingatlan tulajdonosa a Magyar Állam, vagyonkezelője a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt., a gazdálkodó a Gemenc Zrt. Bátaszéki Erdészete. Az építményekkel érintett erdőrészletek (21A, 12E és 131G) elsődleges rendeltetése természetvédelmi.

A szivattyúháztól keletre található 21A erdőrészletben 10 épület, építmény található, az erdészeti adatok szerint az erdőállomány 33 éves, záródása 87%, fafajai a fehér nyár (52%), fehér fűz (14%), fekete nyár (12%), zöld juhar (12%), magyar kőris (5%) és vénic szil (5%), a vágásérettségi kor 45 év.

A szivattyúháztól nyugatra található 131G erdőrészletben 12 épület, építmény található, az erdészeti adatok szerint az erdőállomány 26-66 éves, záródása 85%, fafajai a fehér fűz (56%), egyéb nemes nyár (16%), amerikai kőris (15%), a vágásérettségi kor 80 év, a vörös kőris esetén 40 év.

A szivattyúháztól nyugatra található 12E erdőrészletben 2 épület, építmény található, az erdészeti adatok szerint az erdőállomány 103 éves, záródása 80%, fafajai a magyar kőris (59%), zöld juhar (23%), vénic szil (5%), amerikai kőris (11%), fehér nyár (2%), a vágásérettségi kor 125 év.

Üzemtervezett védelmi rendeltetésű erdőrészletek a vizsgálati terület környezetében (NÉBIH)

Természet- és tájvédelmi státusz

Kölked módosítással érintett területét érintő táj- és természetvédelmi kijelölések adatai a TIR (Természetvédelmi Információs Rendszer), valamint a hatályos jogszabályi kihirdetések alapján az alábbiak:

Név	Vonatkozó jogszabály
Duna-Dráva Nemzeti Park	A Duna-Dráva Nemzeti Park létesítéséről szóló 7/1996 KTM rendelet
Natura2000 területek: HUDD10003 Gemenc Különleges Madárvédelmi Terület HUDD20045 Béda-Karapancsa Különleges Természetmegőrzési Terület	14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről
Ramsari Egyezmény hatálya alá eső terület	1993. évi XLII. törvény a nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen mint a vízimadarak tartózkodási helyéről szóló, Ramsarban, 1971. február 2-án elfogadott Egyezmény és annak 1982. december 3-án és 1987. május 28.-június 3. között elfogadott módosításai egységes szerkezetben történő kihirdetéséről
Mura-Dráva-Duna bioszféra-rezervátum	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről 29.§
Ökológiai hálózat	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről (25. 26. és 27. §-ok)
Tájképvédelmi övezet	9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról

Az érintett terület 1989-ben Béda-Karapancsa Tájvédelmi Körzetként védettséget nyert, 1996-ban része lett az akkor létrehozott Duna-Dráva Nemzeti Parknak. A Nemzeti Parknak van elkészített kezelési terve, de nem került jogszabályban kihirdetésre. A védelem szintjének meghatározása (védett vagy fokozottan védett) nem mindig egyértelmű.

A 0188 hrsz. területe a tulajdoni lap és a KTM rendelet melléklete szerint fokozottan védett, az online erdőtérkép szerint védett. A keleti oldalon a 0187b területe a tulajdoni lap szerint fokozottan védett, és a KTM rendelet melléklete az online erdőtérkép szerint a hrsz-en belül a 21A erdőrészlet védett. A nyugati oldalon a 0189/2 a tulajdoni lap szerint fokozottan védett, és a KTM rendelet melléklete az online erdőtérkép szerint a hrsz-en belül a 131G erdőrészlet védett (csak a 12B fokozottan védett). A 0135 hrsz a tulajdoni lap és a KTM rendelet szerint védett, míg az erdészeti nyilvántartás szerint fokozottan védett, ennek oka, hogy 12E korábban a 12B erdőrészlet része volt.

Fokozottan védett (zöld) és védett (lila) erdőrészletek (https://erdoterkep.nebih.gov.hu/)

A Natura 2000 hálózat az Európai Unió egységes természetvédelmi rendszere, amelyet két, a Madárvédelmi és az Élőhelyvédelmi irányelv alapján hoznak létre a tagállamok. A hálózat feladata, hogy az előzetesen kijelölt, közösségi szinten fontos vagy veszélyeztetett fajok és élőhelyek hosszútávú fennmaradását biztosítsa. 2004-ben, Magyarország Uniós csatlakozását követően a vizsgált terület a Natura 2000 hálózat részévé vált. Hazánkban a Natura 2000 területek és az országos jelentőségű védett területek egymással területi átfedésben, de nem egymást helyettesítő módon működnek. A különleges madárvédelmi terület szinte teljes területe része a Duna-Dráva Nemzeti Park 50.000 hektáros törzsterületének. A Béda-Karapancsa kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület HUDD20045 Natura 2000 fenntartási terve elkészült és jóváhagyásra került. Az érintett területeink a kezelési terv szerint KE-1 Természetes vagy természetszerű erdők elnevezésű területegységbe tartoznak. A kezelési terv a vizsgált épületekkel kapcsolatban konkrét előírást nem tesz.

A Béda-Karapancsa 1.149,7 hektár kiterjedésű területe 1997 óta a nemzetközi vizes élőhelyek és vízimadarak védelme érdekében létrehozott Ramsari Egyezmény jegyzékébe, illetőleg 2000 óta, a HU010 kóddal jelölt, 17.839 hektár kiterjedésű „Gemenc” IBA – terület néven, a nemzetközi tekintetben is kiemelt, ún. „Fontos Madárélőhelyek” körébe is beletartozik.

Kölked a Mura-Dráva-Duna bioszféra-rezervátum (MAB) része, melynek jelölését 2012-ben fogadta el az UNESCO. Annak érdekében, hogy a bioszféra-rezervátumok különböző funkciói megvalósulhassanak, a rezervátumok területén összefüggő, és egymással állandó kölcsönhatásban lévő területekből álló zónarendszert kell kialakítani, a vizsgált terület a magterület része.

Az ökológiai hálózat magterületének övezete az OTrT-ben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont. Az ökológiai hálózat magterületeit a Nemzeti Park és a Natura2000 területek, az ökológiai folyosót a Dunához kapcsolódó vízfolyások alkotják. A tv. szerint az ökológiai hálózat magterületének övezetében csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja. Az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

A tervezett módosítással érintett területet érinti az OTRT által kijelölt **tájképvédelmi övezet.** A tájképvédelmi övezetre vonatkozó szabályozás elsődlegesen a hagyományos tájszerkezet és a tájkarakterrel összefüggő települési karakter védelmét szolgálja. A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4. §.(4) bekezdés szerint a tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

Kölked része a világörökségi várományos listán szereplő „A római birodalom határai – A dunai limes magyarországi szakasza" területnek.

MEGLEVŐ ÉPÜLETEK, ÉPÍTMÉNYEK

A területen levő építmények keletkezési körülményei nem ismertek. Keletkezésük archív légifelvételek alapján (az 1-es kivételével) az 1970-es évekre tehető. Jogi helyzetük évtizedek óta rendezetlen és tisztázatlan. Jelen munkarészben csak a táj- és természetvédelmi kérdésekre térünk ki, az egyéb (építésügyi, erdészeti, vízügyi, tulajdonosi, ingatlan-nyilvántartási, régészeti stb.) feltételeket az adott szakhatóság által meghatározottak szerint szintén be kell tartani, és a szabályozás csak együttes megfelelőség esetén tekinthető elfogadhatónak.

A vizsgált felépítmények vonatkozásában egyik védetté nyilvánítás vagy kezelési tervkészítés időpontjában sem készült a jelenlegi vizsgálatot és javaslatot alátámasztó részletes alapállapot felvétel. A Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztálya 2019. nyarán a Külső-Béda holtág partján végzett hatósági ellenőrzése során vizsgálta a meglevő épületeket. Mivel a szabályozás módosításának fő célja, hogy a meglévő építményeik új építések és bővítések nélkül hosszútávon fennmaradhassanak, és az érintett terület olyan (beépítésre nem szánt különleges) övezetbe kerüljön, ahol a meglévő épületeket jogszerűen fel lehet tüntetni a földhivatali alaptérképen, ennek alapfeltétele a meglevő állapot minél pontosabb és részletesebb rögzítése. A felmérés a szabályozási terv módosításához készített geodéziai felmérés és helyszíni bejárás alapján történt. A felvételezés keretében az épület adatain kívül kitértünk a környezet, melléképületek, kerítés, lejárók…stb. elemeire is, tekintettel arra, hogy a Tvt. 38. § szerint védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges a terület helyreállításához, jellegének, használatának megváltoztatásához, azaz gyakorlatilag ezek létesítése, bontása is engedélyköteles tevékenység.

A felmérés az 1. sz. mellékletben található, összefoglalóan 25 építmény felvételére került sor, ebből kettő objektum két kisebb egységből áll. Az építmények négy különböző hrsz-en találhatóak, ezek közül csak egynek a tulajdoni lapján szerepel épület (1-es). Ez az épület még az uradalmi időkben épült, övezeti átsorolása indokolt lehet.

Az építmények területe 11,92 és 143,13 m² közötti. Két építmény területe 120 m² feletti (1,9), kettő 70-80 m² közötti (2,11), hat darab 40-60 m²-es (6, 7,12, 17, 23, 24), nyolc darab 20-40 m² közötti (3, 4, 8, 13, 14,19, 20, 21), és hét darab 20 m² alatti (5, 10, 15, 16, 18, 22, 25. A 16-os számú két összeépített építménynél az egyenként vett területeket vettük alapul). Állapotuk, méretük és minőségük alapján mindenképpen bontandónak javasoljuk a 10-es számon jelzett két, építménynek nem nevezhető, zárt fém tárolót, a 15-ös számú kisméretű és rossz állapotú építményt, a 16-os két egységet tartalmazó, kisméretű és rossz állapotú építményt, a 18-as vasúti kocsira emlékeztető, kisméretű és rossz állapotú építményt, és a 19-es nagyon rossz állapotú építményt. Az igen kis méretű, de viszonylag rendezettebb állapotú 5-ös és 25-ös építmények hosszabb távú felújíthatósága eldöntendő. A többi épület felújítása bizonyos feltételek teljesülése esetén táj- és természetvédelmi szempontból elfogadható lehet. Ezeket a táj- és természetvédelmi javaslatok c. fejezetben foglaltuk össze.

A vizsgált területen az e-közmű adatai szerint jelenleg csak a 0188 hrsz-on található elektromos energia-ellátás.

Táj-és természetvédelmi követelmények

A táj- és természetvédelmi követelményeket az európai közösségi követelmények szerint hatályban lévő jogszabályok tartalmazzák. A legjelentősebb a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre (NATURA-2000) a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásai alkalmazandók.

Tájképvédelmi övezetek megőrzése érdekében fontos a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet.

Az 1996. évi LIII. törvény értelmében „ex lege” védett – vagyis külön védelmi határozat nélkül is természetvédelmi oltalom alatt áll – az ország valamennyi lápja, földvára, valamint 5 liter/perc értéket meghaladó vízhozamú forrása. A település közigazgatási területén található „ex lege” védett értékek listája – hazánk többi területéhez hasonlóan – még nem került nyilvánosságra. Tekintettel a hiányos jogszabályi háttérre igen fontos a tervezés során a későbbiekben nem releváns szempontok környezeti értékelése is, ezért a vizsgálati szempontok miatt feltétlen szükséges a keret jogszabályok rögzítése.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezése szerint természetvédelmi oltalom alatt állnak azok az erdő, gyep, nádas művelésű ágú területek, művelés alól kivettként nyilvántartott és nem építmény elhelyezésére szolgáló, vagy bányaművelés alatt nem álló földterületek, valamint mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterületek, melyeket elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek. Ezek az ún. természeti területek, melyek jelentőségét az adja, hogy - általában a nagy kiterjedésű szántók közé ékelődve – a természetes élővilág számára menedékhelyet biztosítanak.

Az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet részletesen előírja a területek kijelölésének és létesítésének szabályait.

Zöldfelületi rendszer

A Külső-Bédát és partját kísérő 30-100 méter szélességű erdőterület értékes, összefüggő zöldfelületét könnyű elérhetősége alkalmassá teszi arra, hogy kedvelt pihenőhely legyen. Ökológiailag összekötő kapocsként szolgál a természeti területek és a település külterületének környezete között.

3.2.6. Épített környezet és kulturális örökség védelme

A módosítással érintett területén nem található történelmi emlékhely, világörökség vagy világörökség várományos objektum, valamint helyi védelemmel érintett ingatlan.
A helyi védelemmel érintett ingatlanok jegyzékét a HÉSZ 1. függeléke tartalmazza.

Régészeti lelőhelye a településen a következők:

Védett régészeti lelőhelyek: 040/3-9, 041, 043, 044/1. helyrajzi számú ingatlanok
Nyilvántartott régészeti lelőhelyek: 06/1, 07, 011, 021, 023/9-29, 024/1-4, 026/5-15, 037/1-2, 040/1-2, 044/2-3, 071/1-9; 0430, 0452/1-6, 0492/3-22, 0493, 389-392 helyrajziszámú ingatlanok
régészeti érdekű területek: 398-401, 456, 457 helyrajziszámú ingatlanok

A módosítás során régészeti lelőhely nem érintett.
A módosítás a hatályos településrendezési eszközök eszközrendszerébe illeszkedik, az épített környezet alakítására vonatkozó újonnan megalkotott szigorú előások pontos és következetes megtartásával, rendszeres ellenőrzésével a kulturális értékek által megfogalmazott elvárásokkal továbbra is összhangban vannak.

A Római Birodalom idején 6000 kilométernyi szárazföldi (limes) és folyóparti (ripa) határvédelmi létesítmény épült. Ennek egy része Magyarország területén haladt keresztül, a Duna vonala mentén. Az egyik legdélebbi, Altinum római katonai tábor maradványait Kölked településen találták meg. A Pannónia limes egyik erődje volt. Az 1.században épült és az 5. század elejéig használták.
A szakasz 2009 óta szerepelt a magyar világörökségi várományos helyszínek listáján *A római limes magyarországi szakasza – A Ripa Pannonica* néven.

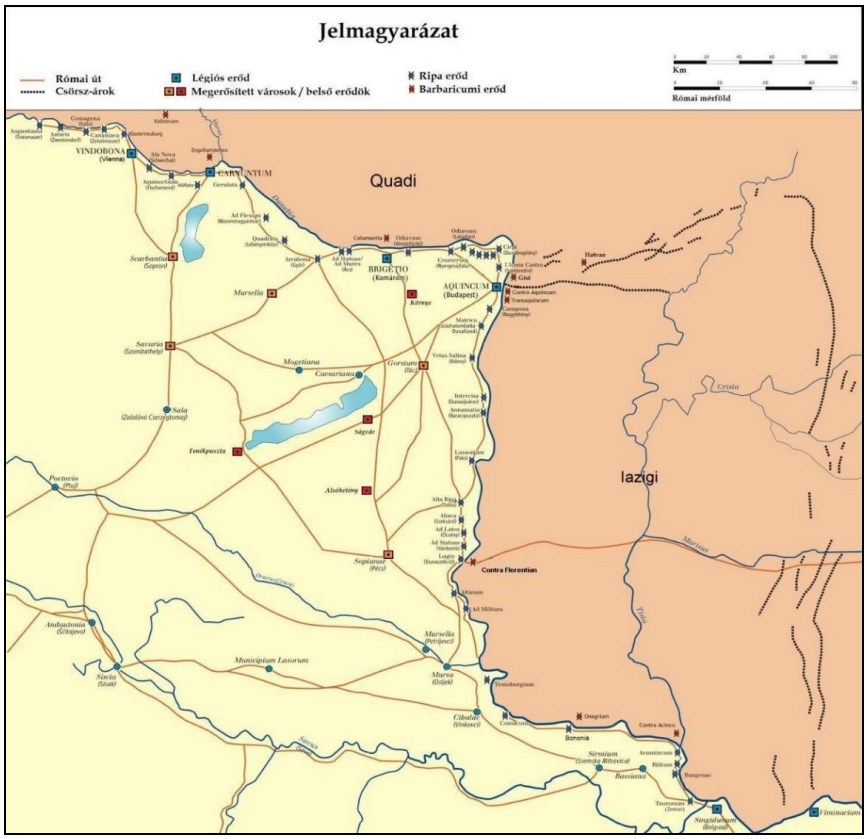

kép forrása: rippapannonica.hu

A római limes magyarországi szakaszának Kölked területét érintő egykori Katonai tábor helyszíne a módosítási területet nem érinti a település nyugati oldalán található:

A római limes Kölked települést érintő egykori katonai tábor helyszíne (piros), és a módosítással érintett terület (kék) elhelyezkedése.

Épített környezet és kulturális örökség védelmére vonatkozó követelmények

A tervezés jelen fázisában az alábbi területi, illetve települési tervek vannak hatályban:

- a kiemelt térségekre és a megyei tervekre vonatkozó térségi szabályok jogszabályi környezete, illetve elkészültek az új megyei területrendezési tervek. Jelen módosítás során az új jogszabályoknak, azaz a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény országos előírásai,
- az alkalmazását kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet,
- a 4/2020. (IV. 22.) számú rendelettel elfogadott Baranya Megye Területrendezési terve.

Meghatározó továbbá Baranya megye területrendezési terve, illetve a megye települései településrendezési tervei. A településrendezési eszközök rögzítik az építési szabályokat, amelyet önkormányzati jogalkotás keretében dolgoznak ki.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló, többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény, valamint a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és a végrehajtásukra kiadott jogszabályok tartalmazzák, illetve biztosítják az épített környezet védelmét.

Külön ki kell emelni az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Kormányrendelet és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. /83. és 84. §/ rendeletek előírásait.

4. A településrendezési tervek alkalmazása esetén várható környezetet érő hatások

A települési környezet minőségét a környezeti elemek védelmével és a jelentős hatások elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A településrendezési eszközök módosítása során a kedvező környezeti állapot megőrzését és javítását tűztük ki célul, így ennek a szempontnak való megfelelés értékelése a feladata a fejezetnek a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzésével.
A módosítások célját a 2.2. fejezetben rögzítettük.

4.1. A településrendezési terv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel

A rendezési tervek készítése során figyelembe vett, a 3.1. pontban részletezett tervekkel és regionális léptékű programokkal való összhang megteremtése volt a célja mind az önkormányzatnak, mind a tervezőknek.

Minden tekintetben sikerült megteremteni a települési rendezési tervek összhangját a magasabb szintű tervekkel.

A magasabb szintű jogszabályoknak és követelményeknek való megfelelés természetesnek tekinthető.

4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése

A Kölked külterületén, a Külső Béda vízfolyás partján, a 0187, 0188, 0189/2, 189/3, 0135 hrsz, állami tulajdonú és a Gemenci Erdő és Vadgazdaság Zrt. vagyonkezelésében álló ingatlanokon, magántulajdonú, lábakon álló felépítmények, vélhetően a ’70-es években épült horgászházak állnak. Az ingatanok az árvízvédelmi töltésen belül, természetvédelmi területen állnak.
A hatályos településrendezési tervek az ingatlanokat a nyilvántartás szerinti véderdőbe sorolják. A hatályos tervek a meglévő épületek használatára, felújítására vonatkozó szabályokat nem tartalmaznak. Az épületek tulajdonosai az ingatlanokat a vonatkozó természetvédelmi, környezetvédelmi, és vízügyi előírok betartása mellett hosszútávon a továbbiakban is szeretnék használni, szükség szerint felújítani.

Előzőek alapján a településrendezési eszközök módosításának célja, az érintett épületeket tartalmazó ingatlanok szabályozási környezetének felülvizsgálata. A módosítás célja a természetvédelmi, környezetvédelmi, vízügyi követelmények tisztázása alapján az érintett ingatlanokra vonatkozóan, a meglévő épületek használatának, karbantartásának, felújításának szabályainak rögzítése. A fejlesztési cél hosszútávon is csak a meglévő épületek fennmaradásának, használatának biztosítása. Nem cél új épületek lehelyezése, a meglévő épületek bővítése.

A módosítás során, az előzetes egyeztetések és az elkészült szakági munkarészek alapján az érintett ingatlanok szükséges része új, beépítésre nem szánt különleges területbe, övezetbe kerül, a szükséges legkisebb területtel, melyben a meglévő épületek pontos helye geodéziai felmérés alapján építési helyként rögzítésre kerül. Az övezet előírásaiban pedig rögzítésre kerülnek a használat, a felújítás során betartandó előírások.

A környezeti alapállapot és a fejlesztési elképzelések, programok alapján a település-szerkezeti és szabályozási terv kialakításával várható környezeti hatások a követelményeknek megfelelően a környezeti elemek rendszerei szerint, és a jelentős környezeti hatások figyelembevételével értékelhető.

A településszerkezeti terven a Külső Béda vízfolyás partján, a 0187, 0188, 0189/2, 189/3, 0135 hrsz ingatlanok, illetve azok egy részén Különleges beépítésre nem szánt terület kerül kijelölésre.
A kijelölés mértéke a feltétlenül szükséges minimális területet célozza. A terület határának megállapítása a meglévő beépítettséget alapul véve, az övezetben előírható maximálisan 2%-os beépíthetőség figyelembevételével kerültek rögzítésre a szükséges területméretek és határok, ami további építéseket nem tesz lehetővé..

Ez alapján az egyes ingatlanokon az alábbi területnagyságok kerülnek a különleges beépítésre nem szánt területbe:

Hrsz	Jelenleg beépített terület	A 2%-os maximális beépíthetőség szerint szükséges terület	Kijelölt tényleges terület.
0135	65 m^2	3250 m^2	3250 m^2
0189/2	395 m^2	19.750 m^2	23.150 m^2
0188	121 m^2	1940 m^2 (teljes telekterület)	1940 m^2 (teljes telekterület)
187	514 m^2	25.700 m^2	25.700 m^2
189/3	-	1500 m^2	1500 m^2
összesen:			**53.600 m^2**

A 0189/2 hrsz esetében a szükségesnél nagyobb terület kijelölésének oka a településszerkezeti kapcsolódás a szomszédos területekhez.
A 0188 hrsz teljes területe nem teljesíti a beépíthetőség feltételeit. De tekintettel, hogy a meglévő épületek megtartására van csak lehetőség, a telken a meglévő épület megmaradhat és felújítható.
A 189/3 hrsz igénybevételére a 0189/2 hrsz töltéshez, így a megközelítéshez való kapcsolódás okán van szükség.

4.2.1. Talaj- és vízvédelem

A módosításra a sajátosságokra tekintettel a következő megfontolása szükséges a további használat ingatlanhasználatra és a tervezett átépítésekre vonatkozóan.

Nagyvízi mederben elhelyezkedő épületekre vonatkozó javasolt előírások

A nagyvízi meder területén, a Dunán rendszeresen levonuló árhullámok változatos mértékű, időszakos elöntéseket okozhatnak bizonytalan időközönként.

Az ezen a területen elhelyezkedő épületeknek az elöntésekből származó sajátos körülményeknek megfelelő igénybevételekkel szemben megfelelő helyzeti és szerkezeti állékonyságúra kell méretezni.

Az épületek elhelyezkedéséből adódóan, azok felvízi oldalán lokálisan centiméter nagyságrendű duzzasztási hatás alakulhat ki, melyet a magassági méretek meghatározásánál javasolt figyelembe venni. Az épületek közvetlen környezetében az áramlási sebességek megnövekedésével kell számolni ezért az aljzat stabilizációja javasolt.

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet rendelkezéseinek megfelelően a parti sáv a vizek partvonala, valamint a közcélú vízilétesítmények mentén húzódó és a rendelet szerint meghatározott szélességű területsáv, amely az azokkal kapcsolatos szakfeladatok ellátását szolgálja.

A parti sáv szélessége az egyéb kizárólagos állami tulajdonú holtágak, tehát a Külső-Béda-holtág mentén a partvonaltól számított 6 méter. **A parti sávot is magába foglaló parti ingatlan a szakfeladatok közérdekű ellátására figyelemmel használható, hasznosítható, a Külső-Béda-holtág mederkezelőjének hozzájárulásával.**

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet előírásainak megfelelően a töltéskoronán és rézsűn, illetve a mentett és vízoldali védősávokban csak a töltéstartozékok és – szükség esetén – az árvízvédelmi mű infrastrukturális létesítményei helyezhetők el.

A nagyvízi mederben építményt elhelyezni, valamint a nagyvízi mederben a termőföld védelméről szóló törvény szerinti, a termőföld más célú hasznosítását, valamint a föld művelési ágának megváltoztatását végrehajtani kizárólag az érintett folyószakasz mederkezelőjének hozzájárulásával lehet.

A területen új épületet nem lehet elhelyezni.
Meglévő épület az övezeti előírások, és a vízügyi előírásoknak megfelelően felújítható, átalakítható.
A területen elhelyezkedő épületek árvízi elöntésekből származó kockázatát, és az árvíz okozta károk következményeit a tulajdonos köteles viselni.
A területen hulladékgyűjtőhely, -kezelőhely, -ártalmatlanító hely nem létesíthető.
A felszíni és felszín alatti vizek védelme érdekében szennyvíztároló csak vízzáró kivitelű létesíthető, melynek szakszerű ürítéséről a várhatóan elöntést árhullám érkezését megelőzően a tulajdonosnak gondoskodnia kell.

A szennyvíztárolók ürítése mellett gondoskodni kell az ingatlanokon szelektíven gyűjtött hulladékok kiszállításáról is.

A vízgazdálkodási területek fenntartását folyamatosan biztosítani kell.

A körültekintő tervezés és az engedélyeknek megfelelően kivitelezett létesítések esetén, a követelmények maradéktalan betartása esetén a módosításoknak talaj- és vízvédelmi akadálya nem várható.

4.2.2. Levegőtisztaság-védelem

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegő minőség megőrzéséről és javításáról.
A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.
A levegőterheltségi szint határértékeit és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a 4/2011.(I. 14.) VM rendelet tartalmazza.

A levegőterheltségi szint, a helyhez kötött légszennyező pontforrások, a diffúz források vizsgálatára, ellenőrzésére és értékelésére, valamint mindezek üzemeltetőire a 6/2011.(I. 14.) VM rendelet követelményei vonatkoznak.

A területeken való átépítések során energiatakarékos műszaki megoldásokat és környezetkímélő energiahordozókat kell alkalmazni az elérhető legjobb technika szintjének megfelelően.

A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A módosítások során új beépítésre szánt terület kijelölésére nem kerül sor.

A tervezet helyi építési szabályzat szerint tűzrakóhely kialakítása tilos, azonban megfontolandó, hogy a természetvédelmi, a tűz védelmi követelmények betartása esetén kiépített tűzrakóhely kialakítása – a provizóriusan a felmérésen is tapasztalt rossz gyakorlattal ellentétben - megengedhető legyen. A kiépített tűzrakóhelyek kisebb környezetterhelő hatással, kisebb környezeti kockázatot jelentenének, természetesen a hulladékok égetésének tiltása mellett.

A követelmények betartása esetén a tervezett fejlesztések megvalósításának levegőtisztaság-védelmi akadálya nincs.

4.2.3. Hulladékgazdálkodás

A tervezett módosítás megvalósulása esetén a területen kibővített formában kell biztosítani a közszolgáltatást és előtérbe kell helyezni a hulladékok szelektív gyűjtését és elszállítását. A beruházások megvalósítása során az építésből származó hulladékok hasznosítására kell törekedni, illetve a követelményeknek megfelelő ártalmatlanítás megvalósítására.

A területen hulladékgyűjtőhely, -kezelőhely, -ártalmatlanító hely nem létesíthető.
A felszíni és felszín alatti vizek védelme érdekében szennyvíztároló csak vízzáró kivitelű létesíthető, melynek szakszerű ürítéséről a várhatóan elöntést árhullám érkezését megelőzően a tulajdonosnak gondoskodnia kell.

A szennyvíztárolók ürítése mellett gondoskodni kell az ingatlanokon szelektíven gyűjtött hulladékok – beleértve a keletkező zöldhulladékokat is - kiszállításáról is.

A vízgazdálkodási területen biztosítani kell a vízfolyások folyamatos karbantartását, a hulladékok követelmények szerint való elhelyezését.

A tervezett használatok és átépítések során biztosítani kell az inert építési hulladékok összegyűjtését, különös tekintettel az építmények zöménél fellelhető pala és hullámpala elhasználódott azbeszt tartalmú anyagokra. Az azbesztmentesítés szabályait minden tekintetben be kell tartani.

A hulladékok vízfolyásba való elhelyezése tilos!

A módosításoknak hulladékgazdálkodási szempontú akadálya a követelmények betartása esetén nem ismert.

4.2.4. Zaj- és rezgésvédelem

A területi fejlesztésekhez kapcsolódó használat és átépítések során biztosítani kell a szomszédos ingatlanok és horgászok nyugalmát.

A különleges rekreációs övezetben az egyes rendezvények szervezésekor biztosítani kell a zajterhelési határértékek betartására, a hangosító berendezések zajszintjének a beállítására.

A fejlesztések nem igényelnek új további zajvédelmi sávok kialakítását.

A követelmények betartásával, körültekintő tervezéssel (pl.: építések organizációja) biztosítható a zajterhelési határértékek betartása, így a módosítások a feltételek teljesítésével elfogadhatók.

4.2.5. Táj- és természetvédelem

TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET JAVASLATA

Kölkeden az évszázadokon át tartó, a természeti körülményekhez igazodó harmonikus tájhasználat már a múlté. A módosítással érintett területen tájhasználati és a tájszerkezeti javaslatok csak korlátozott keretek között értelmezhetők, mivel a módosítás olyan területfelhasználási változtatásokat tartalmaz, amelyek a tájszerkezet és a tájhasználat spontán és szabályozás nélkül kialakult rendszerét rögzítik, ezért elsősorban az eddig hiányzó keretek meghatározása és a kialakult tájhasználat további terjedését, bővülését megakadályozó javaslatok megfogalmazása indokolt.
A Nemzeti Tájstratégia (2017-2026) szerint a rekreációs hasznosítások helyének, módjának, intenzitásának, szezonalitásának tervezése során a gazdasági potenciálon túlmenően a táji adottságokhoz való alkalmazkodás és a terhelhetőség figyelembevétele kiemelt feladat.
A táj történeti és az elmúlt időszakok tájhasználat-változásain végig tekintve a tájváltozások hajtóerejeként a termőhely-minőség, az antropogén igények és szükségletek (rekreáció), valamint a műszaki-települési struktúrák helyzete (forgalmi helyzet, fekvés) a legfontosabb tényezők. A hajtóerők szerepét összefoglalva megállapíthatjuk, hogy egy adott földrajzi hely minden egyes jellemzője: pl. a tájszerkezetben elfoglalt helyzete, termőhely-minősége, egyéb természeti és műszaki potenciálja együtt befolyásolja a hellyel szemben támasztott antropogén igények és szükségletek érvényesülését. A tájhasználat és annak változása értelemszerűen szoros kapcsolatban áll az antropogén igényekkel és szükségletekkel, melyeket a tájváltozások mozgató hajtóerőinek sorában elsődleges tényezőknek tekintünk.
A társadalmi-gazdasági változásokból eredően a tájhasználati formák is eltérő súllyal jelennek meg a tájban, melynek eredménye a tájszerkezet megváltozása is. Szembetűnő változás a beépített terület növekedése, ami a műszaki infrastruktúra-hálózat és a forgalmi helyzet tájváltozásokban betöltött kiemelkedő szerepét jelzi.

Az építési lehetőség kijelölése tájvédelemi szempontból mindig magában hordozza a tájszerkezet megváltozását. Az 1960 utáni időszakban újabb típusú tájszerkezeti elemek jelentek meg a tájban, a sajátos tájhasználati formákként is felfogható horgásztanyák. A horgásztanyák mai jellemzői: a sűrű szórványhálózat, kis alapterület, igénytelenebb anyaghasználat.

A táj harmóniája alatt az adott állapot és változás organikus volta érthető. Ez akkor optimális, ha az adottságok és használat megfelelnek egymásnak. Ezért a tájjal számoló vidékfejlesztésnek elengedhetetlen feltétele a valóságosan figyelembe vett fenntarthatóság és szubszidiaritás. A tájból kiinduló vidékfejlesztés nem környezetromboló és nem idegen, mivel magát a tájat is az ember alakítja jól, vagy rosszul, de mindenképpen kultúráján keresztül.

Általános, az összes építményre vonatkozó javaslatok:

1. **a felújítható építmények jelenlegi helyén építési hely kijelölése**
2. **a megközelítés szabályozása: a 0187b hrsz. ingatlan-nyilvántartásban szereplő „erdő és út" elkülönítése (alrészletként) a meglevő út felmérése alapján. Megjegyezzük, hogy a meglevő út érinti a 0189/3 hrsz-t is, amely művelési ága erdő. Javasolt a külső parkoló használata, az út sorompózása, az épületenként kiadott behajtási engedélyek korlátozása.**
3. **A közművesítés fejlesztése helyett közműpótló megoldások (komposzt/száraz wc) alkalmazása javasolt.**

Táj- és természetvédelmi javaslatok

A Tvt 7. § alapján a táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében

- gondoskodni kell az épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések külterületi elhelyezése során azoknak a természeti értékek, a mesterséges környezet funkcionális és esztétikai összehangolásával történő tájba illesztéséről.
- a település-, a területrendezés és fejlesztés, különösen a területfelhasználás, a telekalakítás, az építés, a használat során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és az egyedi tájértékek megőrzésére;

A közigazgatási terület táji és természeti értékeinek megőrzését többféle védelmi kategória is szolgálja. A területhasználatkor a természet védelme érdekében a védelem módját meghatározó jogi hátteret maradéktalanul figyelembe kell venni.

A természeti értékek és területek csak olyan mértékben vehetők igénybe, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek, és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fennmaradjon, és fenntartható legyen. **Olyan területhasználat, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár, nem javasolható.**

A meglevő épületek felújításának feltételei az alábbiak:

1. az építmény alapterülete nem növelhető
2. a terasz alapterülete nem növelhető, új terasz nem létesíthető
3. a zárt tér területe a terasz rovására nem növelhető
4. az épület látszó magassága nem növelhető (kivéve, ahol lapostető helyett magastető lesz), magastetős épület nem alakítható lapostetőssé.
5. tereprendezés, föld alatti tároló/létesítmény nem megengedett
6. az épület tömege és kialakítása minél egyszerűbb legyen (az egyszerűség nem igénytelenség!)
7. a stabilitás igazolása (statikai szakvélemény, számítás, ellenőrzés)
8. kerítések elbontása (a lábak alatti drótkerítés kivételével)
9. tűzrakók, tárolók, melléképületek, bódék elbontása
10. burkolatok cseréje vízáteresztő, természetes anyagokra (tégla, szórt) és felületük minimálisra való csökkentése
11. kültéri világítás megszüntetése (az OTÉK 54. §-a szerint az építmények megvilágítását, a köz- és díszvilágítást, a fényreklámot és a hirdető-berendezést úgy kell elhelyezni és kialakítani, hogy a fényhatás fényszennyezést ne okozzon. Ez különösen fontos a védett természeti területek és védett tájak esetében).
12. légkábelek, légvezetékek, antennák megszüntetése
13. szennyvízkezelés megoldása (száraz wc)
14. hulladék, építési törmelék elszállítása
15. fakivágás csak kertészeti/dendrológiai szakvéleménnyel igazolt esetben történhet az erdészeti és természetvédelmi szabályok betartásával
16. invázív jellegű telepített növényzet (pl. bambusz) eltávolítása

A felújításhoz alkalmazott építési anyagok és megoldások (falazat, héjazat, nyílászárók) tekintetében jelenleg a teljes közigazgatási területen tilos a településképi rendelet 16.§-a alapján tetőfedő anyagként hullámpala, cserepes lemez, bitumenes hullámlemez, meglevő palatetőre ragasztott bitumenes lemez nem alkalmazható.

További javaslatok:

1. az épület lábakon álló módon alakítható ki úgy, hogy a lábak között semmilyen függőleges térelhatárolás nem helyezhető el.
2. az épület homlokzati falfelületén alkalmazható

a) vakolat, amely fehér vagy törtfehér, homokszín, tégla és terrakotta színű lehet
b) nyers beton, amely az anyag természetes szürke színében meghagyott vagy fehérre festett lehet.
c) faburkolat, amely natúr fa, barna vagy sötétzöld színű lehet

3. Ragasztott kő vagy téglafelület, farostlemez, fém trapézlemez, hullámpala a homlokzaton nem alkalmazható.
4. Az épület tetőformája egyszerű nyeregtető lehet.
5. Lapostető zöldtető, járólappal burkolt, vagy kaviccsal fedett, vagy korcolt lemez fedésű lapos tetőként alakítható ki.
6. Az épület tetőhéjazatánál a magastetőn cserép, betoncserép alkalmazható, amelynek színe az égetett kerámia sötétebb vagy világosabb színe lehet, de nem lehet piros, és nem lehet fényes vagy tarka.
7. A teraszok, lépcsők korlátkialakítása nem lehet tömör.

8. Az árnyékoló szerkezetek lamellás kialakítású csúszó vagy nyíló zsalugáterek lehetnek
9. A közművek, a közműpótló berendezések, és az épületgépészet műtárgyaira és építményeire vonatkozóan az alábbiakat kell figyelembe venni:

a) az épület homlokzatán semmilyen vezeték falon kívüli vezetése nem megengedett.
b) épületgépészeti berendezés, parabola antenna, napenergiát hasznosító berendezés látható módon nem helyezhető el.

A tervezett megoldások tekintetében (a településkép rendelet 19.§ (2) c pontja alapján jelenleg is) ki kell kérni az Önkormányzat véleményét a rendelet 24. §-a szerinti szakmai konzultáció keretében. Ennek akadálya, hogy a településképi kötelezést a tulajdonosra kell kibocsátani, azaz amíg a tulajdonviszony nincs rendezve a területen, addig a településképi rendeletben nyújtott lehetőségnek nem tudnak érvényt szerezni. **Emiatt javasoljuk, hogy a felújítás feltételei a természetvédelmi engedélyezés keretében is rögzítésre kerüljenek**.

A természetvédelmi engedélyhez védett területen a természet- és tájvédelmi szakhatóság állásfoglalásának megkéréséhez a tervezett munkákat megalapozó dokumentációt (a tervezett munkák értelmezéséhez szükséges rajzokat, leírásokat) mellékelni kell. Javasoljuk, hogy meglévő épület átalakítása, felújítása esetén az épületnek a tájba való illeszkedését a természetvédelmi engedélyezési (és településképi bejelentési) eljárásban a tájba illesztés megítéléséhez alkalmas látványtervvel igazolják.

A látványtervben a rálátás és a kilátás szempontjait kell elsősorban vizsgálni a területet feltáró, meghatározó irányokból vagy a természetvédelmi szempontból érzékeny területek, pontok felől a szomszédos épületek és a tájképi háttér bemutatásával színezett makett, fotómontázs, vagy digitális 3D megjelenítéssel. A grafikus megjelenítések esetén a nézőpontot a talajon álló ember szemmagasságában kell felvenni. Tájképvédelmi, tájkarakter-védelmi szempontból a beépítés módja és az egyéb konkrét paraméterek (méret, magasság, szín, anyag) is csak a konkrét hely ismeretében ítélhetők meg. Konkrét hely ismerete nélkül a látványkapcsolatok sem vizsgálhatók érdemben.

Javasoljuk továbbá, hogy a fenti feltételek mellett megvalósuló felújítási lehetőség bizonyos időkorláton belül (pl. 10 év) maradjon életben, és az időkorláton belül felújításra nem kerülő épületek, vagy a nem a szabályozás szerinti építmények/építményrészek elbontásra, az építési helyek törlésre kerüljenek, illetve a jelen módosítás szabályai felülvizsgálatra kerüljenek.

Zöldfelületi rendszer fejlesztése

ZÖLDFELÜLETI RENDSZER ELEMEI

A Külső-Bédát és partját kísérő 30-100 méter szélességű erdőterület értékes, összefüggő zöldfelületét könnyű elérhetősége alkalmassá teszi arra, hogy kedvelt pihenőhely legyen. Ökológiailag összekötő kapocsként szolgál a természeti területek és a település külterületének környezete között.

A Zöldfelületi rendszer elemeinek fejlesztési javaslatai

A zöldfelület-fejlesztési javaslat célja a meglévő természeti, zöldfelületi értékek és a zöldfelületi kapcsolatok megőrzése, hiányzó elemek megteremtése, biztosítva az összefüggő ökológiai, és funkcionális zöldfelületi hálózatot. A módosítás keretében zöldterület kijelölésére vagy megszüntetésére nem kerül sor.
Ennek érdekében javasoljuk, hogy az új övezetben

- Figyelembe kell venni, hogy elválik a településrendezés és az ágazati jogszabályok fogalomhasználata. A településrendezésben használt védelmi célú erdőterület fogalom „jellemzően az erdőről szóló törvény szerinti védelmi rendeltetésű erdő… a természet védelméről szóló törvény szerinti védett erdő", és nem teljesen egyezik az erdőgazdálkodási védelmi rendeltetésű erdő fogalmával. Mind természetvédelmi, mind erdészeti, mind vízügyi szempontból cél, hogy a terület véderdő jellege megmaradjon. Azaz az övezeti besorolás módosítása mellett az országos erdő adatállományban, a védettségi szintben nem okozhat változást.
- A terület zöldfelületi fedettségét fenn kell tartani.

A zöldfelületek ökológiai szerepét az erősíti legjobban, ha a zöldterületek megfelelő minőségben való fenntartása folyamatosan biztosítva van. Ezt az erdészeti kezelő biztosítja.

4.2.6. Épített környezet és kulturális örökség

A módosítás célja a Község számára a településfejlesztési módosítási célhoz illeszkedő, a hatályos jogszabályoknak megfelelő korszerű módosított településrendezési eszközök kidolgozása.

A módosítás során, a szerkezeti tervvel összhangban a szabályozási terv az érintett területet különleges beépítésre nem szánt különleges területbe, Kb-hh jelű, horgászházak elhelyezésének területe övezetbe sorolja. A hatályos HÉSZ-ben ilyen övezet nincs, a módosítás során a HÉSZ az alábbi 17/A.§ -al egészül ki:

Különleges beépítésre nem szánt területek
17/A.§

(1) A Kb-hh jelű, Külső-Béda vízfolyás mentén elhelyezkedő horgászházak elhelyezésére szolgáló terület övezeti előírásai:

a) Az övezetben csak a szabályozási terven építési hellyel megjelölt épületek fennmaradása, használata, felújítása, átalakítása lehetséges az alapterület és a terasz területének növelése nélkül. Az övezetben meglévő épület bővítése, új épület építése nem megengedett. Az övezetben a .felújítás körébe értendő, amennyiben a meglévő épület helysége padlószintjének, b) pont előírásának való megfelelés érdekében történik az épület tartó oszlopainak megemelése, és a felépítmény újraépítése.

b) A zárt tér területe a terasz rovására nem növelhető

c) Az övezetben az épületek helységei padlószintjének minimális magassága a mértékadó árvízszint figyelembe vételével: Balti feletti 89,5 m. E szint alatt az épület földszintje nem beépíthető, és nem bekeríthető.

d) Az övezetben a maximális építménymagasság: 7,0 m.

e) Az épületek megjelenését és az alkalmazott anyagokat a településképi rendelet és a természetvédelmi hatóság előírásainak megfelelően kell kialakítani.

f) Az övezetben az épületek által elfoglalt helyek kivételével a felszín burkolása kizárólag vízáteresztő burkolattal történhet (kavics, kiselemes térburkolat), épületenként legfeljebb 30 m2 nagyságban. Ezen túlmenően a természetes terepfelületet, és növényállományt meg kell hagyni, a terület zöldfelületi fedettségét fenn kell tartani.

g) Az építésügyi és természetvédelmi eljárások során a tájba illesztés megítéléséhez az átalakítás, felújítás megismerésére alkalmas látványtervet kell készíteni. A látványtervben a rálátás és a kilátás szempontjait kell elsősorban vizsgálni a területet feltáró, meghatározó irányokból vagy a természetvédelmi szempontból érzékeny területek, pontok felől a szomszédos épületek és a tájképi háttér bemutatásával színezett makett, fotómontázs, vagy digitális 3D megjelenítéssel. A grafikus megjelenítések esetén a nézőpontot a talajon álló ember szemmagasságában kell felvenni. Tájképvédelmi, tájkarakter-védelmi szempontból a beépítés módja és az egyéb konkrét paraméterek (méret, magasság, szín, anyag) is csak a konkrét hely ismeretében ítélhetők meg. Konkrét hely ismerete nélkül a látványkapcsolatok sem vizsgálhatók érdemben.

h) (3) Az övezetben a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet (a továbbiakban: MvM rendelet) szerint nagyvízi meder övezetébe esik, ahol a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényben (a továbbiakban: Vgt.) és a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet) foglalt rendelkezéseknek megfelelően lehet elhelyezni/felújítani, továbbá az építmény átalakításához, felújításához az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság nagyvízi mederkezelői nyilatkozata, valamint az ingatlantulajdonos 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet szerinti nyilatkozata szükséges.

i) Az építmény árvíz elleni védelmének biztosításáról egyedi védelem kialakításával az építmény tulajdonosa, vagy építtetője köteles gondoskodni. Az esetleges árvízi elöntéséből származó kötelezettségeket és károkat, valamint azok következményeit a tulajdonos köteles viselni.

j) Az övezet területén a levonuló árhullámok változatos mértékű, időszakos elöntéseket okozhatnak bizonytalan időközönként. A területen elhelyezkedő épületeknek az elöntésekből származó sajátos körülményeknek megfelelő igénybevételekkel szemben megfelelő helyzeti és szerkezeti állékonyságúra kell méretezni.

k) Az övezetben hulladékgyűjtőhely, -kezelőhely, -ártalmatlanító hely nem létesíthető.

l) A felszíni és felszín alatti vizek védelme érdekében szennyvíztároló csak vízzáró kivitelű létesíthető, melynek szakszerű ürítéséről és a szelektív

hulladékgyűjtő edények a várhatóan elöntést árhullám érkezését megelőzően a tulajdonosnak gondoskodnia kell.

m) Tereprendezés, föld alatti tároló/létesítmény, a zárt szennyvíztároló kivételével nem megengedett

n) Tűzrakók, tárolók, melléképületek nem létesíthetők.

o) Légkábelek, légvezetékek, antennák nem létesíthetők.

p) Hulladék, építési törmelék a területen nem tárolható.

q) fakivágás csak kertészeti/dendrológiai szakvéleménnyel igazolt esetben történhet az erdészeti és természetvédelmi szabályok betartásával

Továbbá a HÉSZ 6.§ (3) bekezdését ki kell egészíteni az alábbi (f) ponttal:

***(3)** Kölked község igazgatási területének beépítésre nem szánt területei a következők:*

a) közlekedési és közműterület (Kö)

b) zöldterület (Z)

c) erdőterület (E)

d) mezőgazdasági terület (M)

e) vízgazdálkodási terület (V)

f) beépítésre nem szánt különleges terület (Kb)

Valamint szükséges a 17.§ (3) bekezdés pontosítása az alábbiak szerint:

*(3) A **VT-3** jelű övezet az árvízvédelmi töltések területe. A töltés lábától számított 10 méteren belül csak a vízgazdálkodás, árvízvédelem épületei, **valamint a kezelő által engedélyezett épületek** helyezhetők el.*

A módosítás a külterület szabályozási tervet érinti. A terven ábrázolásra kerül az új övezet határai és övezeti jele.

Ezen túlmenően az övezetben rögzítésre kerülnek építési helyek, e helyek megegyeznek a meglévő épületek geodéziai felmérésével. Építési hely csak azon épületek esetében kerül rögzítésre, ahol a táj-, természetvédelem szakági munkarészhez készült részletes felmérés az épület, építmény jelenlegi állapota alapján a táj-, természetvédelmi elvárásoknak megfelel, vagy azzá tehető. Ez alapján 4 épület, építmény felújítására, átalakítására nincs mód.

A környezet védelmének általános szabályiról szóló 1995. évi törvény 24-27. §-ai szerint összefoglalóan a következők rögzíthetők:

- A módosítással érintett területek fejlesztése a települési környezet minőségén javít
- megakadályozza a területek állag és környezetminősége és a klimatikus viszonyok további romlását.
- A település hatályos és a módosítás realizálódása esetén is a településrendezési eszközei a környezet terhelhetősége és a településrészek rendeltetése alapján övezeteket határoz meg.

- A fejlesztési területeken a jelenleg folytatott és a tervezett tevékenységek sem igényelnek jelen ismeretek szerint védőterület kialakítását, azonban a szabályozási elemekkel optimalizálni kívánja az Önkormányzat a környezethasználatot.
- A hatályos településrendezési eszközök és a módosítás realizálódása esetén is meghatározott a zöldterületi követelmény rendszer.
- A környezetei értékelés szempontjai a tervezés során maximálisan figyelembe lettek véve.

Az esetleges fentebb megfogalmazott szabályok szerinti felújítási munkálatokon kívül Kölked Község Önkormányzatának nem célja a módosítási területen lévő épített környezet fejlesztése, bővítése.

A területen védelemre érdemes építészeti örökség nem található.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Kölked község településrendezési eszközei módosítása során készített tervek, és a környezeti értékelés biztosítja a település jelenlegi kedvező környezeti minőségének és így a zajhelyzetének megtartását, és hosszútávon biztosítja a környezet és természetvédelmi védelmét.

5. Javaslat a településrendezési tervekhez kapcsolódó önkormányzati intézkedésekre, monitorizálásra

A településrendezési eszközök módosítása során a környezeti értékelés a terület-felhasználási kérdéseket és az építési tevékenység feltételrendszerét tisztázza.

A településrendezési tervekhez kapcsolódó, azokkal összhangban, lehetőleg az elfogadásával egy időben szükségszerű olyan önkormányzati intézkedések foganatosítása, melyek kezelik a településen meglévő, esetleg bekövetkező környezeti konfliktusokat és szabályozza a lakosság együttélési szabályait, valamint a kötelezően igénybeveendő közszolgáltatásokat.

Kölked községnek a következő kapcsolódó intézkedésekre teszünk javaslatot:

A település környezetvédelmi programjának és vízkárelhárítási terv felülvizsgálata a fejlesztési koncepció módosulására és a jogszabályi követelmények teljesítése.

A korszerűsített hulladékgazdálkodási tervek szerint a hulladékgazdálkodást érintő helyi rendeletek (köztisztasági, közszolgáltatási stb.), folyamatos aktualizálása.

Az elfogadható és a követelményeknek is megfelelő „zajhelyzet” elérése érdekében fontos továbbá azoknak a feladatoknak és eszközöknek a meghatározása, melyekkel megakadályozható a környezet minőségének romlása, valamint fokozatos javulás érhető el.

6. Összefoglalás

Kölked község településrendezési eszközei módosításához elkészítettük a környezetalakítási és környezetvédelmi munkarészhez szükséges környezeti értékelést.

A környezeti hatások értékelését a települési környezet minőségét, állapotát befolyásoló környezethasználatokra vonatkozó követelmények összefoglalásával kezdtük.
Célirányosan rögzítettük környezeti elemenként, szakterületenként a követelményeket, elvárásokat, melyek a környezethasználat minősítésén túl a szabályozási terv kialakítását és a helyi építési szabályzat kereteit határozták meg.

Összegeztük a területfejlesztés, területrendezés várható hatásait, a fejlesztési irányokat.

A módosítással érintett terület táj-, természetvédelem, környezetvédelem, árvízvédelem szempontjából összetett terület. Az előző fejezetek részletesen bemutatják a terület adottságait, és a vonatkozó jogszabályi és szakmai elvárásokat, valamint a javaslatokat tesznek a terület szabályozási környezetének kialakítása során szükséges előírásokra.
Mindezek alapján az körvonalazódik, hogy a területre kidolgozott, előző elvárásoknak megfelelő, jelen esetben igen szigorúan szabályozott előírásokkal a terület rendezett használata biztosítható, úgy, hogy az építészeti minőség, a tájképi megjelenés, a területhasználat a meglévő épületek megtartása mellett előnyére változzon.

Külön javaslatot adtunk a településrendezési tervekhez kapcsolódó egyéb önkormányzati intézkedésekre, melyek a települési környezetminőségnek a javítását eredményezhetik.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Kölked 2022. évi 2. számú településrendezési eszközeinek módosítása segíti a település fenntartható fejlődését, a környezeti helyzetének megtartását és hosszútávon biztosítja a környezet védelmét.

A településrendezési eszközök módosítása nem veszélyezteti a környezeti elemeket és a fejlesztések során – a követelmények betartása esetén - biztosíthatók a jelentős környezeti hatótényezők elleni védelem.